

KÖLTSÉGVETÉSI JELENTÉS

2017
MÁJUS

*„Hasznos orvoslással gondoskodni óhajtván a köz hasznáról ...
és az ország jó állapotáról ...”*

Károly Róbert okleveléből – 1318. február

KÖLTSÉGVETÉSI JELENTÉS

A 2018. évi költségvetési
törvényjavaslat elemzése

2017
MÁJUS

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

A Magyar Nemzeti Bank a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényben meghatározott alapvető feladatai, különösen a monetáris politika meghatározásával és megvalósításával kapcsolatos feladata ellátásának támogatására elemzi a költségvetési hiány és adósság alakulását, figyelemmel kíséri az államháztartás finanszírozását, elemzi a finanszírozásnak a monetáris folyamatokra, a pénzpiacok alakulására, a likviditásra gyakorolt hatását és kutatásokat folytat fiskális politikai kérdésekben.

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény értelmében az MNB elnöke a Költségvetési Tanács (KT) tagja, így az MNB-ben rendelkezésre álló szakmai tudás és felhalmozott információ közvetetten támogathatja a KT munkáját. Az MNB a KT stabilitási törvényben meghatározott feladataihoz háttérelmzések készítését, amelyeket a KT rendelkezésére bocsát. A szélesebb közvélemény a „Költségvetési jelentés” című kiadványból ismerheti meg e szakértői elemzések legfontosabb eredményeit.

Az elemzés elkészítésében a Költségvetési és versenyképességi elemzések igazgatóság munkatársai vettek részt a Közgazdasági előrejelzés és elemzés igazgatóság munkatársainak közreműködésével. Az elemzést Palotai Dániel ügyvezető igazgató hagyta jóvá.

Az elemzés elkészítésekor a 2017. május 5-ig rendelkezésünkre álló információkat vettük figyelembe.

TARTALOM

Tartalom	4
1. Összefoglaló	7
2. Az államháztartási egyenleg.....	9
3. Az államadósság várható alakulása.....	11
4. A törvényjavaslat alapjául szolgáló makrogazdasági feltételezések értékelése	13
5. A költségvetési törvényjavaslat részletes értékelése.....	15
5.1. Elsődleges bevételek.....	15
5.2. Elsődleges kiadások.....	19
5.3. Kamategyenleg.....	25
6. A törvényjavaslat jogszabályi megfelelősége.....	26
6.1. Az Alaptörvény adósságszabálya	26
6.2. A Stabilitási törvény 3 százalékos hiányszabálya	27
6.3. A Stabilitási törvény adósságképlete alapján engedett adósságnövekmény	27
6.4. Az államháztartás strukturális egyenlegének követelménye.....	27
6.5. A Stabilitási és Növekedési Egyezmény korrekciós ágának szabályai	28
6.6. A Stabilitási és Növekedési Egyezmény prevenció ágának szabályai	28
7. Kiemelt témák	30
7.1. Az MNB költségvetési hozzájárulása a 2013-2018 közötti időszakban.....	30
7.2. Az átlagos és a marginális adóékek alakulása 2018-ban.....	34
7.3. A lakossági állampapírok szerepének növekedése az államháztartás finanszírozásában	37
7.4. A költségvetési szervek és az egészségügyi intézmények tartozásállományának alakulása	40
7.5. A 2014-2020-as uniós költségvetési ciklushoz kapcsolódó előlegkifizetések hatása	42
8. Függelék	44

1. ÖSSZEFOGLALÓ

Elemzésünk tárgya az Országgyűlésnek május 2-án benyújtott 2018. évi költségvetési törvényjavaslat, amelyet az MNB költségvetési előrejelzésének tükrében értékelünk. Az elemzés során a rendelkezésünkre álló információk alapján az MNB saját prognózist készített a 2018. évi költségvetési egyenlegre, és ezt viszonyítjuk a törvényjavaslatban foglalt előirányzatokhoz.

A költségvetési törvényjavaslat szerint 2018-ban az ESA-szemléletű költségvetési hiány a GDP 2,4 százaléka lehet. A kitűzött hiánycél megegyezik a 2017-es előirányzattal ugyanakkor magasabb a 2016. évi Konvergencia Programban és a márciusi Inflációs jelentésben várt hiánypályához képest. A törvényjavaslat részleteinek áttekintése alapján úgy gondoljuk, hogy egyes bevételek és kiadások elmaradhatnak az előirányzattól, így összességében az **Országvédelmi Alap törlése esetén lehet elérni a kitűzött hiánycélt.**

Előrejelzésünk szerint 2017-ben a költségvetési hiány a törvényi előirányzat alatt teljesülhet. Érdemes lehet ezért a féléves költségvetési adatok ismeretében annak vizsgálata, hogy amennyiben a 2017-es költségvetési folyamatok azt megengedik, akkor 2017-ben megvalósítható-e egyes kiadások előrehozása egyrészt azok biztonságos teljesítése, másfelől a 2018. évi hiánycél elérésének megkönnyítése érdekében.

A törvényjavaslat szerint – változatlan devizaárfolyamon – a GDP-arányos adósságráta mintegy 1,9 százalékponttal csökken 2018-ban, azonban előrejelzésünk szerint mérsékeltebb gazdasági növekedés mellett 0,7-0,8 százalékpontos csökkenés várható. Az államháztartás EDP-módszertan szerinti GDP-arányos bruttó adóssága a 2016 végi 74,1 százalékról előrejelzésünk szerint – változatlan, 2016 végi 311,0 forint/eurós árfolyammal számolva – 2017-ben 73,1 százalék körüli szintre csökken, majd 2018 végére tovább mérséklődik 72,4 százalékra. Az adósságráta érdemi, évenkénti 0,7-0,8 százalékpontos csökkenését az alacsony költségvetési hiány és a dinamikus gazdasági növekedés támogatja. Az Alaptörvény adósságszabálya, ami a Költségvetési Tanács későbbi döntésének fókuszában lesz, tehát várhatóan teljesül.

A törvényjavaslat makropályájában a **gazdasági növekedésre vonatkozó előrejelzés (4,3 százalék) jelentősen meghaladja a jegybank márciusi Inflációs jelentésének prognózisát (3,7 százalék) és a piaci elemzői várakozások tartománya felett alakul.** Az MNB előrejelzéséhez képest magasabb GDP-dinamikát elsősorban a háztartások fogyasztásának élénkebb bővülése magyarázza az előrejelzési horizonton, míg a bruttó állóeszköz-felhalmozás évek közötti lefutásában figyelhető meg eltérés a prognózisokban. Emellett a költségvetési előrejelzés az MNB előrejelzéséhez viszonyítva élénkebb bértömeg-növekedést prognosztizál, amely a magasabb létszámbővülésből és béremelkedésből fakad. **A magasabb fogyasztás és bértömeg bővülés következtében a költségvetés munkát és fogyasztást terhelő adókra vonatkozó előrejelzése a GDP 0,7 százalékaival haladja meg az MNB prognózisát.** Ezt részben ellensúlyozza, hogy a nyugdíjkiadásokat tekintve a javaslat magasabb létszámmal és nyugdíjprémiummal számol, mint az MNB előrejelzése.

Előrejelzésünk szerint az effektív uniós forrásfelhasználás 2018-ban elmaradhat a törvényjavaslat által várttól. A márciusi Inflációs jelentéshez felhasznált előrejelzésünk szerint teljesülhet a forráskifizetésre vonatkozó 2.418 milliárd forintos előirányzat, ugyanakkor a kifizetések szerkezetére vonatkozó eltérő várakozásaink miatt az effektív forrásfelhasználás elmaradhat a költségvetési törvényben szereplő értéktől. Az alacsonyabb tényleges forrásfelhasználást az előlegfelhasználás és a számlás kifizetések kormányzati várakozásokhoz képest lassabb felfutása okozza, amely a GDP nagyjából 0,3 százalékának megfelelő mértékben csökkenti az eredmény szemléletű deficitet az alacsonyabb önrész igényen keresztül.

A költségvetési javaslat főbb intézkedései és tételei közül kiemelendő a szociális hozzájárulási adó 2 százalékpontos csökkentése, az általános forgalmi adó kulcsának célzott csökkentése (a hal, az éttermi szolgáltatók és az internet használati díj esetében), a kétgyermekesek családi adókedvezményének növelése,

az ingatlanbérbeadásból származó jövedelmet terhelő egészségügyi hozzájárulás eltörlése, az állami beruházások növelése (közút beruházások, Modern Városok Program, egészségügyi fejlesztések, Pest megyei fejlesztések), az életpályaprogramok folytatása és bővítése (pedagógusok, egészségügyben dolgozók, katonák és rendvédelmi dolgozók, állami tisztviselők, NAV).

A költségvetési törvényjavaslat megfelel az Alaptörvényben megfogalmazott adósságszabálynak, a Stabilitási törvényben szereplő adósságszabálynak és 3 százalékos hiány követelménynek, valamint az Európai Unió Stabilitási és Növekedési Egyezményének korrekciós ágához tartozó szabályoknak.

A törvényjavaslatban szereplő 2,4 százalékos strukturális hiány nincs összhangban Magyarország Konvergencia Programjában a 2018. évre meghatározott középtávú költségvetési hiánycéllal. A javaslat indokolása szerint 2018-ban a 2,4 százalékos uniós módszertan szerinti költségvetési hiánynak 2,4 százalékos strukturális deficit feleltethető meg. Az EU strukturális hiányra vonatkozó kritériuma és a Stabilitási törvény ezen nyugvó, 3/A. § (2) bekezdés a) pontja szerinti követelménye ugyanakkor előírja, hogy a kormányzati szektor egyenlegét úgy kell meghatározni, hogy az összhangban legyen a középtávú költségvetési cél elérésével, amely Magyarország esetében jelenleg a GDP 1,5 százaléka. A törvényjavaslat szerint az átmenetileg megemelkedő strukturális hiány támogatja a gazdaság növekedését, lehetővé teszi a gazdaság- és társadalompolitikai prioritások érvényesítését, miközben összhangban marad a középtávú költségvetési céllal, amelyet 2020-ban elér, 2021-ben pedig túlteljesít.

2. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁSI EGYENLEG

A törvényjavaslat az államháztartás ESA hiányát a GDP 2,4 százalékában határozza meg 2018-ban, ami megegyezik a 2017-es előirányzattal. Előrejelzésünk szerint a központi költségvetés pénzforgalmi egyenlege kismértékben alacsonyabb, míg az önkormányzatok egyenlege magasabb lehet az előirányzatnál. A statisztikai korrekciókat tartalmazó ESA-híd az MNB becslése szerint kedvezőbb lehet, mint a költségvetési törvényé, ami nagyrészt az uniós támogatások és a nettó kamatkidások eredményszemléletű elszámolásához kapcsolódik, tehát alapvetően technikai tételnek tekinthető.

1. táblázat: A kormányzati szektor 2018. évi ESA-egyenlege (a GDP százalékában)

	Törvényi előirányzat	MNB-előrejelzés	Eltérés
1. Központi alrendszer egyenlege	-3,4	-3,8	-0,4
2. Önkormányzatok egyenlege	0,5	0,6	0,1
3. Államháztartás pénzforgalmi (GFS) egyenlege (1+2)	-2,9	-3,3	-0,4
4. GFS-ESA különbség	0,4	0,7	0,2
5. Kormányzati szektor ESA-egyenlege (3+4)	-2,4	-2,6	-0,2
6. ESA-egyenleg központi szabad tartalék törlésével	-2,4	-2,4	0,0

Előrejelzésünk szerint a törvényjavaslatban kitűzött hiánycél az Országvédelmi Alap fel nem használása esetén érhető el. Előrejelzésünk szerint a költségvetés elsődleges bevételei a GDP 0,7 százalékával elmaradhatnak a javaslatban szereplő előirányzatoktól. Az eltérés döntő részét a jövedelmet és a fogyasztást terhelő adókból várt alacsonyabb bevétel magyarázza. Az előirányzat és a prognózisunk közötti különbség elsősorban a makropályák közötti különbségre vezethető vissza. A költségvetési törvényjavaslat 2017-re 4,1 százalékos, 2018-ra 4,3 százalékos GDP-növekedést jelez előre, szemben az MNB márciusi Inflációs jelentésben szereplő 3,6 és 3,7 százalékos várakozásával. Az adóalapokat erőteljesen befolyásolja, hogy a törvényjavaslat évente mintegy 2 – 2,5 százalékponttal magasabb ütemű bértömeg-növekedést vár, mint az MNB progózája. Emellett az általános forgalmi adó esetében az NGM feltehetően nagyobb fehéredési hatást vett figyelembe, valamint több uniós támogatás igénybevételét feltételezte (amelyek közül a költségvetés által felhasznált támogatások után van áfa-fizetési kötelezettség, de a magánszektor által felhasznált után visszaigényelhető az áfa).

Az előirányzattól elmaradó bevételeket ellensúlyozza ugyanakkor, hogy előrejelzésünk szerint a költségvetési szervek az uniós támogatásokat 2018-ban kisebb mértékben lesznek képesek felhasználni, mint ahogy a költségvetés tervezi, így az uniós önrész megtakarítás elérheti a GDP 0,3 százalékát. Emellett a nyugdíjkiadásokra vonatkozó prognózisunk a GDP 0,2 százalékával alacsonyabb a törvényi előirányzatnál, melyet egyrészt az okoz, hogy a költségvetés 4,3 százalékos GDP növekedési előrejelzésével szemben az MNB márciusi Inflációs jelentése 3,7 százalékos bővüléssel számol a következő évre, melyhez alacsonyabb nyugdíjprémium kifizetés kapcsolódik. Továbbá a nőknek 40 év jogosultsági idő után járó nyugdíjknál és a hozzátartozói nyugdíjknál alacsonyabb létszámemelkedéssel számolunk (és feltehetően a cserélődési hatás becslt mértéke is különböző).

Az önkormányzati alrendszer egyenlegére vonatkozó prognózisunk a GDP 0,1 százalékával kedvezőbb a költségvetési törvényjavaslatban feltételezetténél, a különbség a 2017-es bázisok eltérésére vezethető vissza, a jegybanki prognózis a bázisévben is hasonló nagyságú kedvezőbb alapfolyamatot feltételez, mint a 2017. évre vonatkozó kormányzati prognózis. Emellett az Országvédelmi Alap teljes törlése önmagában a GDP 0,2 százalékával kedvezőbb egyenleget eredményezne (2. táblázat).

A márciusi Inflációs jelentésben közölt előrejelzésünkhöz képest nőtt a 2018. évi hiányra vonatkozó prognózisunk. A törvényjavaslatban szereplő új adócsökkentések (az általános forgalmi adó kulcsának célzott csökkentése a hal és az internet esetében, valamint az ingatlanbérbeadásból származó jövedelmet terhelő egészségügyi hozzájárulás eltörlése) mellett a törvényjavaslat értelmében a korábbi várakozásunknál magasabb lehet az állami beruházások és az állami bérek mértéke is.

2. táblázat: Az MNB előrejelzés eltérése a költségvetési törvényjavaslattól
(ESA-szemlélet, a GDP százalékában)

	Eltérés az előirányzattól
I. Központi kormányzat bevételei	-0,7
Fogyasztáshoz kapcsolódó adók	-0,4
Munkát terhelő adók	-0,3
II. Központi kormányzat kiadásai	0,6
Költségvetési szervek nettó kiadásai	0,3
Nyugdíjkiadások	0,2
III. Egyéb hatások	0,0 - 0,2
Önkormányzatok	0,04
Országvédelmi Alap zárolása	0,0 - 0,2
Összesen (I.+II.+III.)	(-0,2) – 0,0

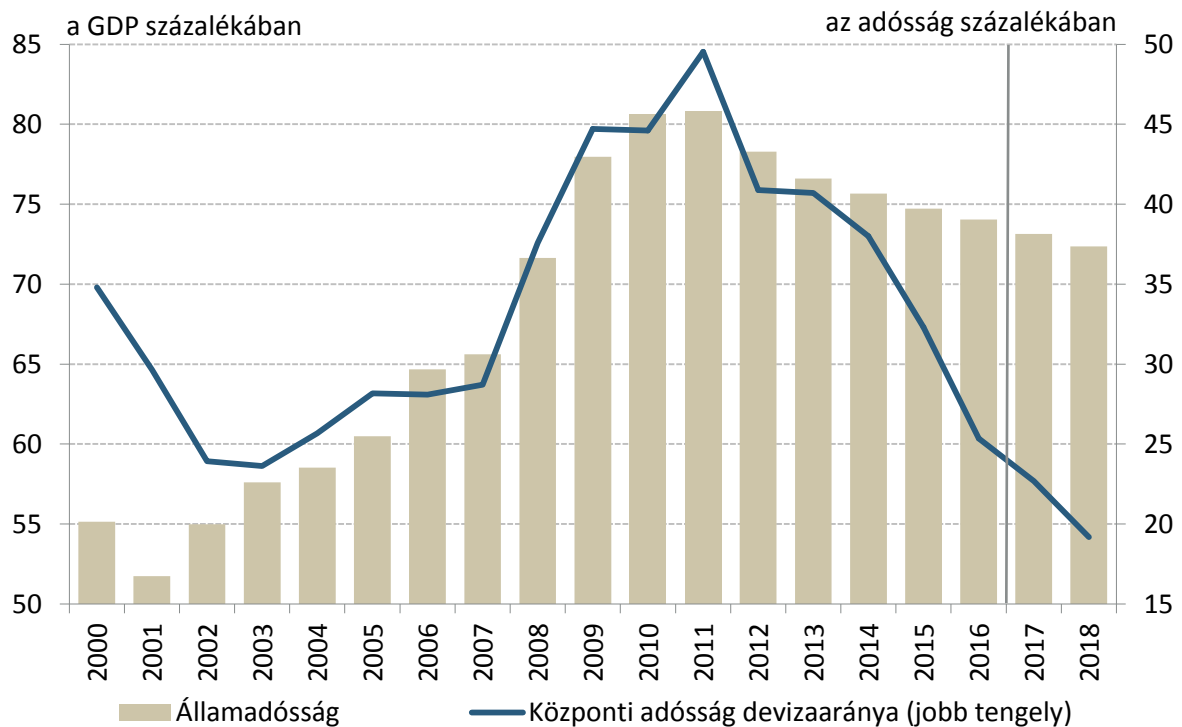
Megjegyzés: A pozitív előjel az előirányzathoz képest hiánycsökkentő, a negatív hiánynövelő hatást jelez.

3. AZ ÁLLAMADÓSSÁG VÁRHATÓ ALAKULÁSA

Az államháztartás EDP-módszertan szerinti GDP-arányos bruttó adóssága a 2016 végi 74,1 százalékról előrejelzésünk szerint – változatlan, 2016 végi 311,0 forint/eurós árfolyammal számolva – 2017-ben 73,1 százalék körüli szintre csökken, majd 2018 végére tovább mérséklődik 72,4 százalékra. Az adósságráta érdemi, évenkénti közel 1 százalékpontos csökkenését az alacsony költségvetési hiány és a dinamikus gazdasági növekedés támogatja. Az alacsony hozamkörnyezet és az államadósságráta mérséklődése miatt évről-évre csökkennek a kamatkidadások, ami egyre nagyobb mozgásteret biztosít a költségvetés számára.

A maastrichti államadósság alakulására pozitív kockázatot jelent a helyi önkormányzatok jelentős többlete. A helyi önkormányzatok egyenlege 2017-ben és 2018-ban is többletes lehet, amit a kedvező alapfolyamatokon felül a központi költségvetés által nyújtott uniós előlegek is magyaráznak. A tavalyi év során megfigyelhető volt az a tendencia, hogy az önkormányzatok a szabad forrásaik egy részét állampapírokba helyezték. Ez az állampapír állomány csökkenti a maastrichti adósságot, ugyanis a számítása során ezt az állományt konszolidálni kell. Alappályánknban nem számolunk ezzel a hatással, hiszen a helyi önkormányzatok saját hatáskörben döntenek el hogyan kezelik szabad pénzeszközeiket, tehát a 2018. év végi állampapír állományuk mértéke bizonytalan.

1. ábra: Az államadósság várható alakulása – előretékitve változatlan, 2016. végi árfolyamon számítva

Forrás: MNB, ÁKK

A negatív nettó deviza kibocsátás következtében az államadósság devizaarányának további mérséklődése várható, ami hozzájárul a gazdaság külső sérülékenységének csökkenéséhez. Előrejelzésünk szerint a központi adósság devizaaránya a 2016. év végi 25 százalékról 20 százalék alá csökken 2018 végére.

3. táblázat: Az EDP-módszertan szerint számított államadósság alakulása

	Milliárd forint	a GDP százalékában
1. 2017. évi végi EDP államadósság	27 173	73,1
2. Központi költségvetés 2018. évi pénzforgalmi hiánya	1 444	3,7
3. Egyéb hatás	-8	0,0
4. 2018. évi várható EDP államadósság (1+2+3)	28 610	72,4
5. GDP-arányos államadósság 2018. évi változása (4-1)		-0,7

4. A TÖRVÉNYJAVASLAT ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ MAKROGAZDASÁGI FELTÉTELEZÉSEK ÉRTÉKELÉSE

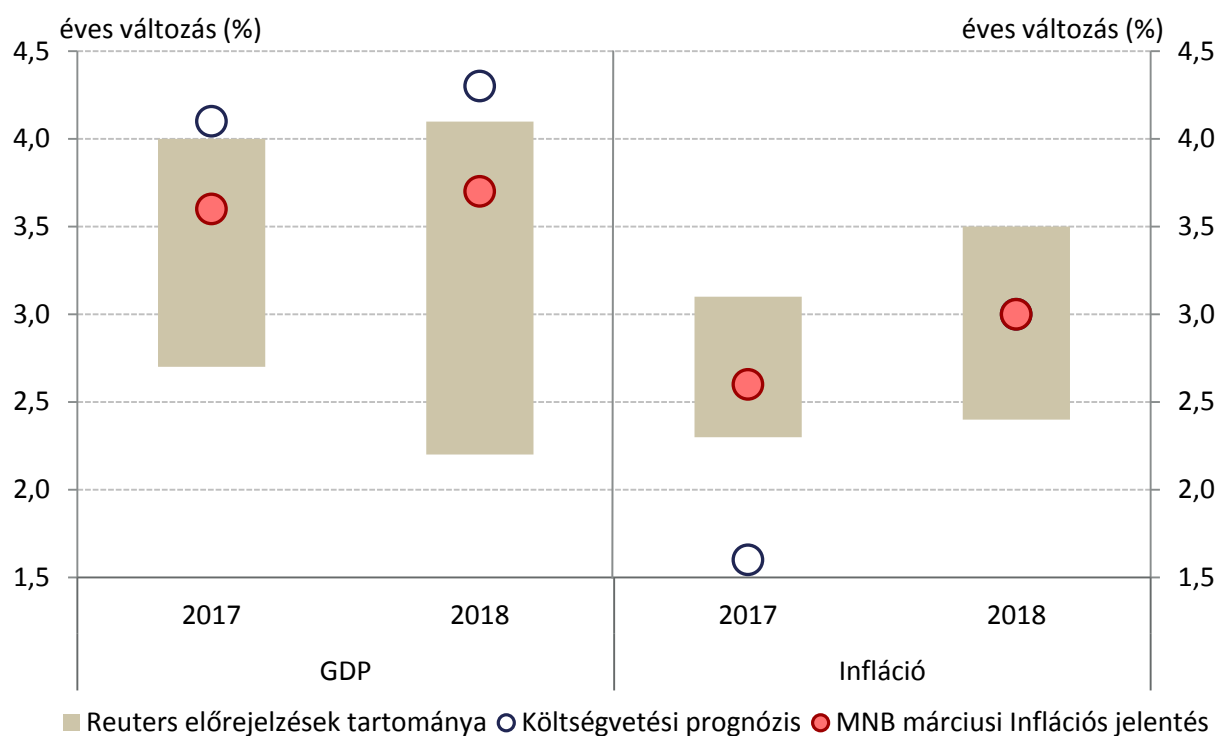
A javaslat makropályájában a **gazdasági növekedésre vonatkozó előrejelzés meghaladja a jegybank márciusi Inflációs jelentésének prognózisát és a piaci elemzői várakozások tartománya felett alakul** (2. ábra). Az MNB előrejelzéséhez képest magasabb GDP-dinamikát elsősorban a háztartások fogyasztásának élénkebb bővülése magyarázza az előrejelzési horizonton, míg a bruttó állóeszköz-felhalmozás évek közötti lefutásában figyelhető meg eltérés a prognózisokban (4. táblázat).

A **háztartások fogyasztási kiadását tekintve** a költségvetés 2017-re és 2018-ra is érdemben **magasabb bővülést vár**. Az eltérés hátterében az MNB előrejelzését meghaladó mértékű bértömeg-dinamika és az érdemben visszafogottabb infláció áll. Az inflációval számolt folyó áras fogyasztás dinamikája az idei évre vonatkozóan megegyezik, míg jövőre magasabb a költségvetési előrejelzésben. A törvényjavaslat makropályája szerint – az Inflációs jelentéssel összhangban – a **bruttó állóeszköz-felhalmozás idén és jövőre is jelentősen támogatja a GDP növekedését**, amihez a vállalatok és a lakosság beruházási aktivitásának emelkedése mellett az állami projektek is hozzájárulnak. A volatilis nemzetgazdasági beruházások évek közötti lefutásának eltérése az uniós forrásokhoz tartozó effektív felhasználás különböző megítélésével állhat összhangban. A költségvetési makropálya a **kivitel esetében enyhén magasabb ütemű növekedést** feltételez, míg a **behozatal az idei évben enyhén alacsonyabb, jövőre érdemben magasabb** az Inflációs jelentés prognózisánál, összhangban a beruházások évek közötti lefutásával. **A nettó export az előrejelzések szerint mindkét évben negatívan járulhat hozzá a GDP bővüléséhez.**

A javaslat **idei évre vonatkozó inflációs előrejelzése érdemben alacsonyabb az MNB prognózisánál és a piaci elemzői várakozások tartományán kívül alakul**, míg 2018-ra vonatkozóan a jegybankkal összhangban 3 százalék. A költségvetési törvényjavaslatban szereplő GDP-deflátor dinamikája magasabb az MNB várakozásánál, ami hátterében feltételezhetően a gazdasági növekedés eltérő szerkezete áll.

A költségvetési előrejelzés az Inflációs jelentéssel összhangban tovább növekvő foglalkoztatást és jelentős bérnövekedést prognosztizál. Az MNB előrejelzéséhez viszonyítva élénkebb bértömeg-növekedés a magasabb létszámbővülésből és béremelkedésből fakad, és nagymértékben növeli az adóalapokat.

2. ábra: A GDP-re és inflációra vonatkozó előrejelzések összehasonlítása
(százalékos változás az előző évhez képest)

Forrás: 2018. évi költségvetési törvényjavaslat, Inflációs jelentés (2017. március), Reuters (2017. április)

4. táblázat: A makrogazdasági előrejelzések összehasonlítása
(százalékos változás az előző évhez képest)

	2016*	2017			2018		
		Költségvetés	MNB	Eltérés	Költségvetés	MNB	Eltérés
GDP	2,2 (2,0)	4,1	3,6	-0,5	4,3	3,7	-0,6
Háztartások fogyasztási kiadása	4,9	6,1	5,1	-1,0	5,4	4,0	-1,4
Közösségi fogyasztás	0,6	0,8	1,0	0,2	0,9	1,0	0,1
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	-12,6 (-15,5)	10,2	13,2	3,0	12,9	8,7	-4,2
Export	5,8	5,4	5,1	-0,3	6,5	6,2	-0,3
Import	5,8 (5,7)	6,8	7,2	0,4	8,2	7,0	-1,2
Infláció	0,4	1,6	2,6	1,0	3,0	3,0	0,0
Bruttó keresettömeg	9,2	13,2	11	-2,2	10,4	8,2	-2,2
Bruttó átlagkereset	6,2	11,0	9,1	-1,9	8,8	7,0	-1,8
ebből versenyszektor	5,4	10,2	8,5	-1,7	8,9	6,9	-2
Foglalkoztatottak száma	3,4	2,5	1,9	-0,6	1,8	1,1	-0,7
ebből versenyszektor	4,1	3,8	2,3	-1,5	2,6	1,4	-1,2

Megjegyzés: *2016-ra vonatkozóan a várható rutinszerű revíziók (módszertani változások hatását kiszűrve) figyelembevételével. Zárójelben a KSH 2017. márciusi adatközlése során publikált adatok szerepelnek. A munkaerőpiaci adatok esetében az eltérő módszertan (MNB esetében teljes munkaidő egyenértékes létszám) is okozhat kisebb különbséget az előrejelzésekben.

Forrás: 2018. évi költségvetési törvényjavaslat, Inflációs jelentés (2017. március)

5. A KÖLTSÉGVETÉSI TÖRVÉNYJAVASLAT RÉSZLETES ÉRTÉKELÉSE

5.1. Elsődleges bevételek

Előrejelzésünk szerint a **költségvetés központi alrendszerének elsődleges bevételei** a GDP 0,7 százalékával, összesen 304 milliárd forinttal elmaradhatnak a javaslatban szereplő előirányzatoktól (5. táblázat). Az eltérés döntő része a munkát és fogyasztást érintő adóknál jelentkezik, melyet az eltérő bázisok és a törvényjavaslat magasabb fogyasztás és bértömeg bővülésre vonatkozó prognózisa okoz.

A társasági adóból származó bevételek esetén az előirányzat körülbelül 8 milliárd forinttal magasabbat vár az előrejelzésünkénél, amelyet az adózás előtti nyereségre vonatkozó várakozások közötti eltérés indokolhat. Két okból csökken számottevően az adóbevétel 2016-hoz képest. A 2015-ben bevezetett Növekedési Adóhitel lehetővé teszi, hogy ha egy vállalkozás adózás előtti eredménye jelentősen megnő egyik évről a másikra, akkor a növekedés miatt keletkezett többletadót 2 éven keresztül 8 egyenlő részletben fizesse be a költségvetés részére. A 2015-ben bevallott többletadó befizetésének határideje 2017 végén lejár a 2015-ben jelentkező cégek számára. A Növekedési Adóhitel program révén az érintett cégek 2016-ban 268 milliárd forintot fizettek be a költségvetésbe, és ugyanekkora bevételt várható 2017-ben is, 2018-ra ugyanakkor már csak minimális összeg várható ezen a címen. A csökkenés másik oka a társasági adókulcsok egységes 9 százalékra való csökkentésével magyarázható, ugyanis 2018 lesz az első olyan év, amelynek mindegyik félévében a fizetendő adóelőleget már az egységes 9 százalékos adókulcs figyelembe vételével kell megállapítani a korábbi 10 és 19 százalékos adókulcsok helyett.

A pénzügyi szervezetek különadója esetében mintegy 14 milliárd forinttal magasabb az előrejelzésünk az előirányzatnál. Az eltérést elsősorban az okozza, hogy az előirányzat 18-19 milliárd forint kieséssel számol a pénzügyi szervezetek különadójából is igénybevehető látványcsapatsportok támogatásához kapcsolódó adókedvezmény következtében. A Kormány által benyújtott, a különadóra vonatkozó törvény módosítása értelmében az adóalanyok a látvány-csapatsportok támogatásának adókedvezményét – amatőr szervezetek és utánpótlásnevelés támogatása esetén – a pénzügyi szervezetek különadójában is igénybe vehetik a fizetendő adó 50 százalékáig, a törvényben meghatározott feltételek teljesítése esetén.

A kisadózók tételes adójának (KATA) esetében az előrejelzésünk mintegy 10 milliárd forinttal alacsonyabb az előirányzatnál. Az eltérés oka, hogy az NGM 2017-re és 2018-ra is magasabbra becsüli az adónemmel kapcsolatos átlépési hajlandóságot az MNB feltételezéséhez képest. Az adónemből származó bevétel 2016-hoz képesti jelentős emelkedését az a 2016 végi intézkedés indokolja, amely értelmében évi 6 millió forintról 12 millió forintra nőtt az az összeghatár, amely fölött az árbevételt 40 százalékos adó terheli. Ennek következtében jelentősen nőhet az adónemet választó adózók száma.

A kisvállalati adóbevételek (KIVA) esetén az előirányzat közel 11 milliárd forinttal meghaladja a prognózisunkat. 2016 végén adóalap- és adókulcscsökkentő intézkedések kerültek bevezetésre, amely kapcsán az NGM már 2017-re is magasabb átlépési hajlandósággal számol, mint a jegybank, és ez bázishatásként megjelenik a 2018-as törvényjavaslat kapcsán is.

Az egyszerűsített vállalkozói adónál az előrejelzésünk mintegy 9 milliárd forinttal marad el a törvényjavaslatától. A KIVA-hoz hasonlóan ennél az adónemnél is a 2017-es előrejelzéshez kapcsolódó átlépési hajlandóságra vonatkozó feltételezések térnek el: az MNB a KATA szabályváltozásával összhangban az egyszerűsített vállalkozói adóból származó adóbevételek nagyobb mértékű csökkenését várja az idei évre vonatkozóan, és ennek hatása áthúzódik 2018-ra is.

Az általános forgalmi adó előirányzat 3.839 milliárd forint, ami 156 milliárd forinttal meghaladja a prognózisunkat. A különbség nagyobb része visszavehető a bázishatásra. Az ezen felül fennmaradó eltérés egy részét a makrogazdasági előrejelzések közötti különbségek indokolják. A magasabb előirányzatot kisebb részben magyarázhatja továbbá egyes gazdaságfehérítő intézkedések (pl. online számlázási rendszer bevezetése, Nemzeti Adó- és Vámhivatal Stratégiai Megújulásának Programja) feltételezett bevételnövelő hatása. Jövő évi előrejelzésünkbe beépítettük a törvényjavaslatban szereplő adócsökkentések (hal, éttermi szolgáltatások, internet előfizetés) várható hatását, amely becslésünk szerint összesen 49 milliárd forinttal mérsékli az adónemből származó bevételt. A törvényjavaslat értékelése során figyelembe vettük, hogy 2017-hez hasonlóan jövőre is változik a visszautalások rendje, ezért a pénzforgalmi bevétel 2018-ban is több mint 100 milliárd forinttal elmarad az eredményszemléletű adóbevételtől.

Jövedéki adóból 1.099 milliárd forintot vár jövőre a törvényjavaslat, ami lényegében megegyezik az MNB előrejelzéssel.

A **személyi jövedelemadó**ra vonatkozó előrejelzésünk 64 milliárd forinttal elmarad a 2018-as költségvetési törvényjavaslat előirányzatától. A törvényjavaslatban foglalt magasabb bevételi előirányzatot szinte kizárólag a makrogazdasági pályák eltérése magyarázza. A Nemzetgazdasági Minisztérium 2017-ben és 2018-ban is az MNB előrejelzésénél 2 – 2,5 százalékponttal magasabb bruttó bér- és keresettömeg növekedéssel számol. Az adókedvezmények igénybevételével kapcsolatban a törvényjavaslatban szereplő várakozások csak kismértékben térnek el az MNB előrejelzésétől, a különbséget itt is elsősorban a bértömegre vonatkozó eltérő feltételezések okozzák (pl. családi adókedvezmény igénybe vétele). A kétgyermekesek családi kedvezményének már korábban ismert kiterjesztésétől eltekintve a törvényjavaslat, valamint a kapcsolódó adótörvény főként adóadminisztrációt könnyítő és kis költségvetési hatással bíró változásokat tartalmaznak. A tervezett intézkedések között szerepel több adminisztratív módosítás (adókiegyenlítés eltörlése, jogtechnikai pontosítások,apidíjak elszámolása), emellett kedvezőbbé válik az ingatlan-bérbeadás, valamint a praxisjog átruházása.

A **társadalombiztosítási alapok adó- és járulékbevételei** előrejelzésünk szerint az előirányzatnál mintegy 60 milliárd forinttal alacsonyabban alakulhatnak. A szociális hozzájárulási adóból és egyéb biztosított járulékokból származó bevételekből a 2018-as előirányzat az MNB várakozásánál több mint 70 milliárd forinttal magasabb bevételi értéket tartalmaz. Az eltérés teljes egészében abból fakad, hogy az NGM az előrejelzésünknel számottevően magasabb keresettömeg-növekedést prognosztizál. A Munkahelyvédelmi akcióterv kedvezményeinek igénybevételére vonatkozó előrejelzésünk megegyezik a törvényjavaslatban szereplő hozzávetőleg 100 milliárd forintos várakozással. A 2017-es releváns időszakban a versenyszféra bruttó átlagkeresetének növekedése várhatóan nem éri el a 11 százalékot, ezért 2018-ban sem az MNB, sem az NGM előrejelzése szerint nem lép életbe a szociális hozzájárulási adó feltételes, további 0,5 százalékpontos csökkentése.

Az **elkülönített állami alapok adó- és járulékbevételeinek** előirányzatai 2018-ban az előrejelzésünkkel összhangban állnak. A Nemzeti Foglalkoztatási Alap adó- és járulékbevételeire vonatkozóan a költségvetési törvényjavaslat az MNB várakozásánál mintegy 7 milliárd forinttal magasabb bevételi értékekkel számol. A bruttó keresettömeg-növekedési előrejelzések közti jelentős eltérés ellenére viszonylag alacsony a bevételi összegek különbsége, mivel 2018-ban az NFA az előző évektől eltérően egyáltalán nem részesül szociális hozzájárulási adóbevételekből. A 7 milliárd forintos eltérést ellensúlyozza, hogy a szakképzési hozzájárulásra vonatkozó előrejelzésünk az előirányzatot 7 milliárd forinttal meghaladja.

A bérékhez kapcsolódó adó- és járulékterhek alacsonyabb bevételi értékeit valamelyest ellensúlyozza, hogy az egyéb adók és járulékok soron az előirányzatnál 12 milliárd forinttal több bevételt várunk. Ez főként két tétel,

az egészségügyi hozzájárulás és a népegészségügyi termékadó magasabb bevételeinek köszönhető. Az egészségügyi hozzájárulást érintő egyetlen eddig nem ismert intézkedés (a hozzájárulás felső kulcsának 2 százalékpontos csökkentésétől eltekintve) az ingatlan-bérbeadás 14 százalékos progresszív terhének eltörlése, mely a gazdaság potenciális fehéredését is figyelembe véve legfeljebb 2 milliárd forintos bevételkiesést okoz.

5. táblázat: Központi alrendszer bevételei - az előrejelzések összehasonlítása (milliárd forint)

	2017			2018		
	Törvényi előirányzat	MNB-előrejelzés	Eltérés	Törvényi előirányzat	MNB-előrejelzés	Eltérés
KÖZPONTI ALRENDSZER ADÓ- ÉS JÁRULÉKBEVÉTELEI	13 685	13 476	-208	14 200	13 896	-304
Gazdálkodó szervezetek befizetései	1 566	1 537	-29	1 350	1 332	-19
Társasági adó	596	596	0	363	355	-8
Pénzügyi szervezetek különadója	67	65	-2	50	64	14
Egyes ágazatokat terhelő különadó	0	0	0	0	0	0
Egyszerűsített vállalkozási adó	76	65	-11	70	61	-9
Bányajáradék	35	37	2	37	37	0
Játékadó	31	27	-3	26	30	4
Energiaellátók jövedelemadója	56	49	-6	52	53	1
Kisadózók tételes adója	95	90	-4	113	104	-9
Kisvállalati adó	24	15	-8	27	16	-11
Elektronikus útdíj	170	161	-9	178	167	-11
Közműadó	55	55	0	55	55	0
Egyéb adók és befizetések	364	377	13	380	391	11
Fogyasztáshoz kapcsolt adók	4 929	4 808	-121	5 254	5 089	-165
Általános forgalmi adó	3 542	3 442	-100	3 839	3 683	-156
Jövedéki adó	1 069	1 055	-14	1 099	1 092	-7
Regisztrációs adó	24	24	0	24	24	0
Távközlési adó	54	53	-1	52	53	1
Pénzügyi tranzakciós illeték	206	199	-7	205	199	-6
Biztosítási adó	34	35	1	35	37	2
Lakosság befizetései	2 134	2 107	-27	2 332	2 269	-62
Személyi jövedelemadó	1 904	1 874	-29	2 090	2 026	-64
Illetékbefizetések, egyéb adók	187	187	0	198	198	0
Gépjárműadó	44	46	2	44	46	2
Elkülönített alapok adó és járulékbefizetései	531	526	-5	356	356	0
Társadalombiztosítási alapok adó és járulékbefizetései	4 524	4 499	-25	4 908	4 850	-58
Szociális hozzájárulási adó és járulékok	4 218	4 182	-37	4 592	4 521	-71
Egyéb járulékok és adók	306	318	11	317	329	12
EGYÉB BEVÉTELEK	535	548	13	356	356	0
Központi ktv. egyéb bevételei	407	413	6	218	218	0
Társadalombiztosítási alapok egyéb bevételei	39	39	0	38	38	0
Elkülönített alapok egyéb bevételei	89	96	7	100	100	0
BEVÉTELI TÉTELEK ÖSSZESEN	14 220	14 024	-195	14 556	14 252	-304

Megjegyzés: A 2017. évi előirányzatok a Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény módosításáról szóló T/15427. számú törvényjavaslat módosításait is tartalmazzák. 2018-tól az uniós bevételek a korábbi gyakorlattól eltérően nem a XIX. Uniós fejlesztések fejezetbe, hanem a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezetbe érkezik. Az évek közötti egyszerűbb összehasonlíthatóság érdekében azonban a korábbi gyakorlatnak megfelelően tüntettük fel ezen bevételeket 2018-ban is.

5.2. Elsődleges kiadások

Az **intézményi és fejezeti** sorokon összességében 460 milliárd forinttal alacsonyabb nettó pénzforgalmi kiadással számolunk, mint a költségvetési törvényjavaslat előirányzatai. A különbség meghatározó része az uniós előlegekhez, illetve az előlegek felhasználásához kötődik (7.5-ös fejezet). Másfelől számoltunk a túlléphető előirányzatok szokásos felülteljesítésével és a NAV alkalmazottak – törvényben engedélyezett feltételes – prémium kifizetésével is.

A 2018-as költségvetési törvény az **uniós programokhoz kapcsolódó kiadásokat** 2.418 milliárd forintra tervezi, melyből 2.230 milliárd forint tartozik a 2014-2020-as költségvetési ciklushoz kapcsolódó Széchenyi 2020 programhoz (a 2017-re vonatkozó előirányzat 2.239 milliárd forint). A pénzforgalmi bevételeket 1.911 milliárd forintra tervezik, melynek következtében az uniós költségvetési transferekhez kapcsolódó pénzforgalmi hiány 506 milliárd forintot tehet ki. A pénzforgalmi hiányban egyrészt megjelenik a hazai társfinanszírozás összege, továbbá a támogatások 10 százaléka is, amelyet az Európai Bizottság nem térít meg 2018-ban, így a költségvetésnek ezt meg kell előlegeznie. Utóbbit el lehet számolni eredményszemléletű bevételként, így az ESA egyenleget nem érinti, azonban a finanszírozási igényt és az államadósságot jelentősen növeli. A márciusi Inflációs jelentéshez készített előrejelzésünk szerint teljesülhet a forráskifizetésre vonatkozó előirányzat, de ezen belül az előlegek magasabb arányát tételezzük fel, amelyhez nem kapcsolódik önrész, ami a GDP nagyjából 0,3 százalékának megfelelő mértékben csökkentheti az eredményszemléletű deficitet.

A **szakmai fejezeti kezelésű előirányzatoknál** kétirányú kockázatokat érzékelünk. Magasabbak lehetnek a nettó kiadások akkor, ha a tavalyról áthúzódó előirányzat-maradványokat nagy arányban használják ki, valamint ha az egészségügyi intézmények eladósodási folyamata 2018-ban is folytatódik. Alacsonyabbak lehetnek a kiadások, ha a 2016-os költségvetési évhez hasonlóan a saját forrású beruházási kiadások alacsonyabbak lesznek a tervezettnél (implementációs kockázat), valamint akkor, ha a tervezett gazdaságösztönző programok végrehajtása időben csúszik (a tőketranszfer kiadásokon átmeneti megtakarítás keletkezik).

Az **elkülönített állami pénzalapok** kiadásainál a **Nemzeti Foglalkoztatási Alap** passzív kiadásaira vonatkozó előrejelzésünk a munkaerő-piaci folyamatok alapján közel megegyezik az előirányzattal. Az alapok egyéb tételeinél átvesszük az előirányzatot, melyek közül a legjelentősebb elmozdulás a Start munkaprogram esetén várható. A 2017. évi törvényi előirányzathoz képest 100 milliárd forint, a 2017. évre vonatkozó jegybanki prognózishoz képest 30 milliárd forint kiadás-megtakarítás várható 2018-ban a Start-munkaprogramnál. A kiadás-megtakarítás a munkaerőpiac feszességének a következménye, valamint annak, hogy a kormányzat ösztönözni kívánja azt, hogy az álláskereső elsősorban a magánszektorban találjanak munkát. A kormányzati ösztönzés függvényében akár alul is teljesülhet a kiadási előirányzat.

1. keretes írás: A 2017. évi költségvetési törvény módosítása és a 2017. évi pénzforgalmi egyenleg alakulása

A Kormány május 2-án nyújtotta be az Országgyűléshez a Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot. A módosítás alapján a költségvetési törvényben szereplő pénzforgalmi hiány nem változik. A kiadási oldalon a módosításban szereplő új intézkedések 176 milliárd forintot tesznek ki, amelyekben belül a tartalékok emelése (66 milliárd forint) további lépés nélkül nem növeli ténylegesen a hiányt. Az új kiadások között többek között az alábbi tételek szerepelnek:

- Az országos közúthálózat felújítása és korszerűsítése (50 milliárd forint)
- A Beruházás Előkészítési Alap előirányzat létrehozása az állami beruházások hatékonyabb megvalósítása érdekében (25 milliárd forint)
- Honvédelmi Minisztérium eszközfelújítása (10 milliárd forint)
- A Beszállítói Cselekvési Terv első alprogramjának végrehajtása (6 milliárd forint)
- A Miniszterelnöki Kabinetiroda kommunikációs feladatai (5 milliárd forint)

A módosítások nincsenek hatással a 2018. évi költségvetési törvényjavaslat előirányzataira, mivel a fenti 2017-et érintő kiadások emelése mellett a módosító javaslat a már korábban bejelentett bevételi oldali intézkedések (szociális hozzájárulási adó kulcsának csökkentése, társasági adócsökkentés) hatásait vezeti át a költségvetésen.

A hiányt növelő intézkedéseket a földértékesítési bevételek áthúzódásának érvényesítése és az adó-bevételi előirányzatok emelése ellensúlyozza, amelyet a kedvező makrogazdasági folyamatok indokolnak. A nettó kamatkiadások előirányzatának csökkentését az állampapír-piaci hozamok csökkenése támasztja alá, és ez szintén fedezetet jelent a kiadások növekedésére.

6. táblázat: A 2017. évi költségvetési törvény módosításainak összefoglalása (milliárd forint)

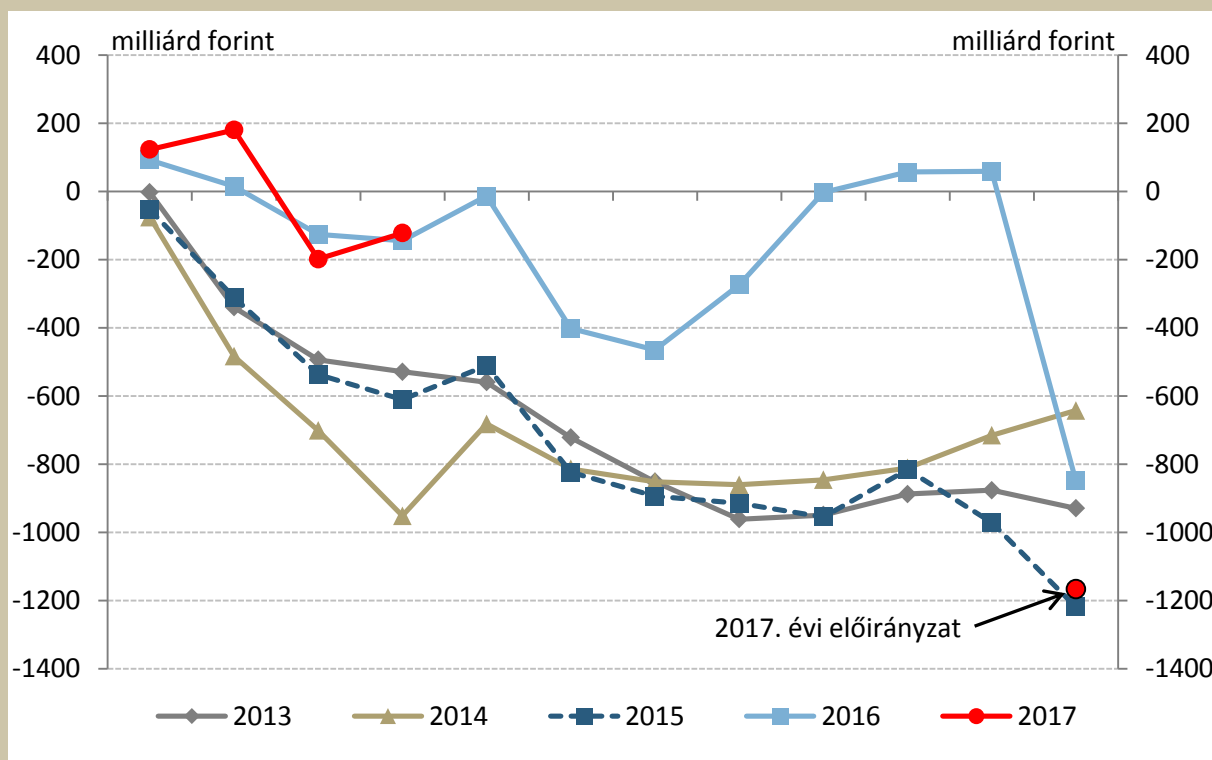
Módosított tételek	Változás mértéke
1.) Kiadások változása (2-5.)	206
2.) Kiadási többlet (3+4.)	260
3.) Kiadások új intézkedések miatt	176
4.) Korábbi intézkedések és folyamatok átvezetése	84
5.) Kamatkiadási megtakarítás	54
6.) Bevételek változása (7-11.)	206
7.) Bevételi többlet (8+9+10.)	546
8.) Adóbevételek, járulék és illeték	252
9.) Földértékesítési bevétel	162
10.) Egyéb bevételek	132
11.) Bevételecsökkenés (12+13+14.)	340
12.) Szociális hozzájárulási adó	192
13.) Társasági adó	139
14.) Egyéb tételek	9

Összességében a 2017. évi várható hiányt az új kiadások mértékével növeli a törvénymódosítás, azonban az első négyhavi adatok alapján megítélésünk szerint a kiadások összességében így sem érik el a kitűzött

előirányzatot.

Az államháztartás központi alrendszerének tárgyévi kumulált hiánya megközelítőleg 120 milliárd forintot tett ki április végén. A kumulált deficit mértéke az elmúlt évek adataihoz képest jelentősen alacsonyabb és kismértékben a 2016-os egyenlegnél is mérsékeltebb (3. ábra). Érdemes lehet ezért a féléves költségvetési adatok ismeretében annak vizsgálata, hogy amennyiben a 2017-es költségvetési folyamatok azt megengedik, akkor 2017-ben megvalósítható-e egyes jövő évi kiadások előrehozása egyrészt azok biztonságos teljesítése, másfelől a 2018. évi hiánycél elérésének megkönnyítése érdekében.

3. ábra: Az állami költségvetés éven belüli kumulált pénzforgalmi egyenlege (milliárd forint)

Forrás: 2017. évi költségvetési törvény, Magyar Államkincstár

A **nyugdíjkiadásokra** vonatkozó prognózisunk 66 milliárd forinttal alacsonyabb a törvényi előirányzatnál, mely eltérés három, azonos irányba mutató különbözetből adódik össze.

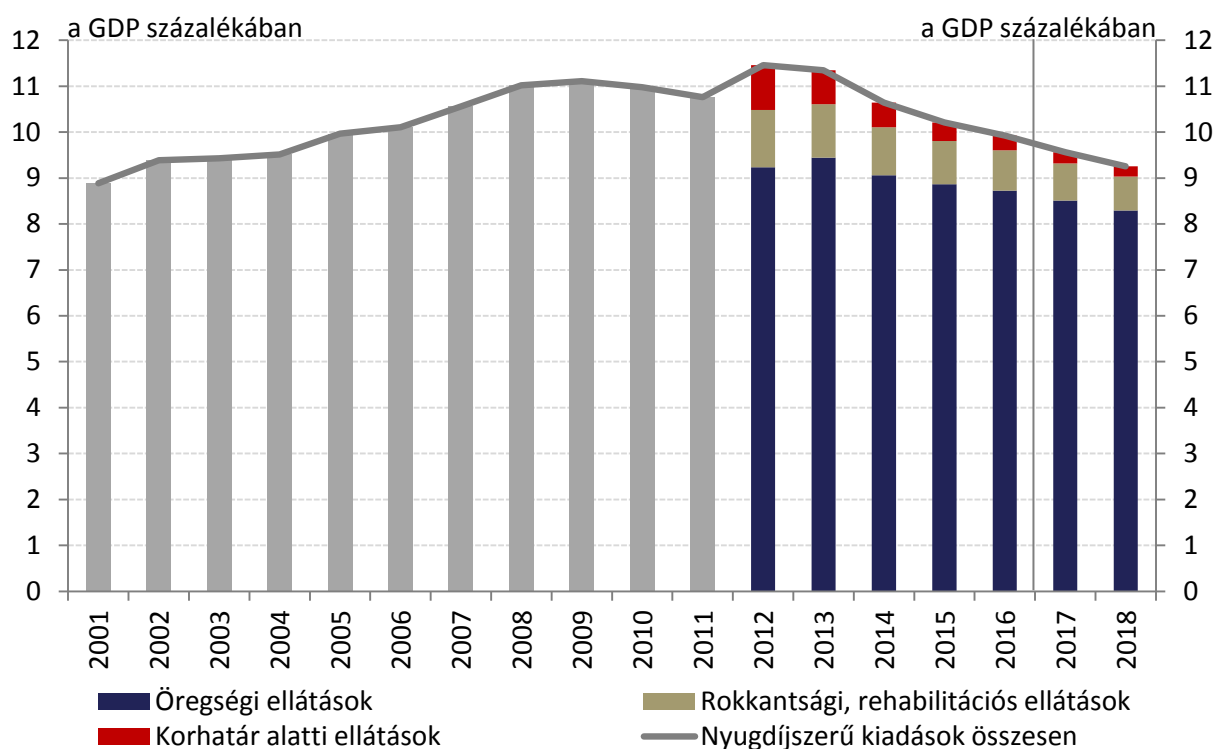
- Egyrészt 14 milliárd forintos differenciát jelent, hogy a *hozzátartozói ellátásokon* csökkenő ellátotti létszámot és 3 százalékos inflációt feltételezve a kiadási szint változatlanságát prognosztizáljuk, míg a költségvetés 15 milliárd forintos kiadásemelkedéssel kalkulál a 2017-es várható kiadási szinthez képest. 2016-ban azonban a várakozások alatt teljesült a hozzátartozói ellátások kifizetése, mely bázishatás 2017-ben és 2018-ban is a kiadások szinten tartását vetíti elő.
- Prognózisunk a *nőknek 40 év jogosultsági idő után járó nyugdíjknál* is elmarad a költségvetési előirányzattól: a költségvetési törvényjavaslatban szereplő 260 milliárd forintos kiadási összegnél 20 milliárd forinttal alacsonyabb tétellel számolunk, amit az eltérő létszám-előrejelzés magyarázhat. Prognózisunk a nők karkedvezményes nyugdíja esetében fokozatos létszám-emelkedéssel számol:

2017-hez képest 17 milliárd forinttal magasabb kiadási összeget és 5,4 százalékkal nagyobb ellátotti létszámot feltételez.

- Az *öregségi nyugdíjakra* vonatkozó várakozásunk szintén elmarad a törvényben rögzített előirányzattól. 32 milliárd forinttal alacsonyabb kiadási szintet feltételezünk 2018-ra, mely különbséget nagy részét a nyugdíjprémiumra vonatkozó eltérő várakozások magyarázzák. A különbséget fő eredője, hogy a költségvetés 4,3 százalékos GDP növekedési előrejelzésével szemben 3,7 százalékos bővülést prognosztizálunk a következő évre, melynek alapján hozzávetőleg 20 milliárd forinttal alacsonyabb nyugdíjprémium kifizetésével kalkulálunk.

A **rokkantsági- és rehabilitációs ellátások** tekintetében 16 milliárd forinttal alacsonyabb kifizetési szintet várunk a törvényjavaslatban rögzítettekhez képest. A 2016-os teljesülés elmaradt a költségvetési várakozásoktól, melynek fényében mind a 2017-es elvárt kiadási szint, mind a 2018-as előirányzat magasnak tekinthető. Előrejelzésünk az elmúlt években megfigyelhető kiadási szint csökkenést lekövetve mérséklődő ellátotti létszámot feltételez.

4. ábra: Nyugdíjak és nyugdíjszerű ellátások kiadásainak alakulása 2001 és 2017 között (a GDP százalékában)

Megjegyzés: A 2001 és 2011 közötti adatok a költségvetési zárszámadások alapján mutatják be a nyugdíjszerű ellátások kiadásait, amelyek nem feleltethetők meg a 2012 januárjától bevezetett elszámolási rend kategóriáinak. 2012-től az „öregségi ellátások” kategóriája a korhatár feletti öregségi jellegű, a korhatár feletti rokkantsági, a 40 év jogosultsági idővel rendelkező nők által igénybe vehető szolgálatfüggő nyugellátásokat és a hozzátartozói ellátásokat tartalmazza. A 2016. évi értékek az előzetes pénzforgalmi adatokat mutatják, a 2017. és 2018. évi idősorok előrejelzésünket mutatják.

Forrás: KSH, Magyar Államkincstár, MNB, zárszámadások

A Egészségbiztosítás Alap **pénzbeli ellátásaira** vonatkozó prognózisunk 14 milliárd forinttal a törvényi előirányzat alatt alakul. Ennek az eltérésnek a legnagyobb része a táppénzkiadásokon keletkezik, ahol 8 milliárd forinttal várunk kevesebbet.

A **gyógyító-megelőző ellátások** esetében reálisnak látjuk a költségvetési törvényjavaslatban szereplő előirányzatot. A 2018. évi előirányzat 161 milliárd forinttal nagyobb a 2017. évi várható kiadási szintnél, ami mintegy 16 százalékos növekménynek felel meg. A kiadás-növekedés tervezett mértéke meghaladja a korábbi években megfigyelt értéket, és nagyobb a nominális GDP várható növekedési üteménél is, ami lehetőséget adhat a dologi kiadások növelésére.

Az egészségbiztosítás természetbeni ellátásaihoz kapcsolódó kiadásokon belül előrejelzésünk szerint a **gyógyszerkassza nettó egyenlege** 18 milliárd forinttal meghaladhatja a költségvetési törvényjavaslatban szereplő előirányzatot. Ezen belül a gyógyszer-támogatásokon 15 milliárd forintos túlfutást várunk. 2016-ban a gyógyszerkassza kiadási oldalán 41 milliárd forintos előirányzat-emelés vált szükségessé az év végén, aminek fényében az előirányzat 2017-ben és 2018-ben is alultervezett lehet. Előrejelzésünk a kiadások fokozatos emelkedésével számol az ellátási színvonal fenntartása érdekében, figyelembe véve az előregedés kiadásokra gyakorolt hatását is.

7. táblázat: Központi alrendszer kiadásai - az előrejelzések összehasonlítása (milliárd forint)

	2017			2018		
	Törvényi előirányzat	MNB-előrejelzés	Eltérés	Törvényi előirányzat	MNB-előrejelzés	Eltérés
ELSŐDLEGES KIADÁSI TÉTELEK	14 528	14 363	-164	15 015	14 827	-188
Egyedi, normatív és közmédiának nyújtott támogatások	381	413	32	444	444	0
Szociálpolitikai menetidj támogatás	104	99	-5	98	98	1
Lakásépítési támogatások	211	213	2	226	230	4
Családi támogatások, szociális juttatások	562	562	0	554	556	2
Korhatár alatti ellátások	96	91	-5	90	86	-4
Központi költségvetési szervek és fejezetek nettó kiadásai	5 580	5 490	-90	5 719	5 599	-120
Nettó saját kiadásai	4 886	4 299	-587	5 212	4 749	-463
EU-támogatásokkal kapcsolatos nettó kiadásai	694	1 191	497	506	850	343
Helyi önkormányzatok támogatása	649	660	11	696	696	0
Hozzájárulás az EU költségvetéséhez	286	286	0	310	310	0
MNB elszámolásokkal kapcsolatos kiadások	0	0	0	0	0	0
Központi tartalékok	441	288	-153	257	257	0
Adósságátvállalás	0	0	0	0	0	0
Egyéb kiadások	430	432	2	463	463	0
Elkülönített alapok kiadásai	600	536	-64	553	554	1
NFA - Passzív kiadások	52	49	-3	55	56	1
NFA - Aktív kiadások	325	258	-67	225	225	0
Egyéb kiadások	223	229	6	273	273	0
Társadalombiztosítási alapok kiadásai	5 187	5 293	105	5 605	5 533	-72
NYA - Nyugellátások	3 152	3 162	10	3 343	3 277	-66
EA - Rokkantsági, rehabilitációs ellátások	321	300	-21	309	293	-16
EA - Pénzbeli ellátások	301	311	10	352	338	-14
EA - Gyógyító-megelőző ellátások	1 040	1 121	82	1 201	1 201	0
EA - Gyógyszerkassza nettó kiadásai	247	267	20	265	283	18
Egyéb kiadások	127	132	5	134	140	6
NETTÓ KAMATKIADÁSOK	859	930	72	905	928	24
KIADÁSI TÉTELEK ÖSSZESEN	15 386	15 294	-93	15 919	15 755	-164

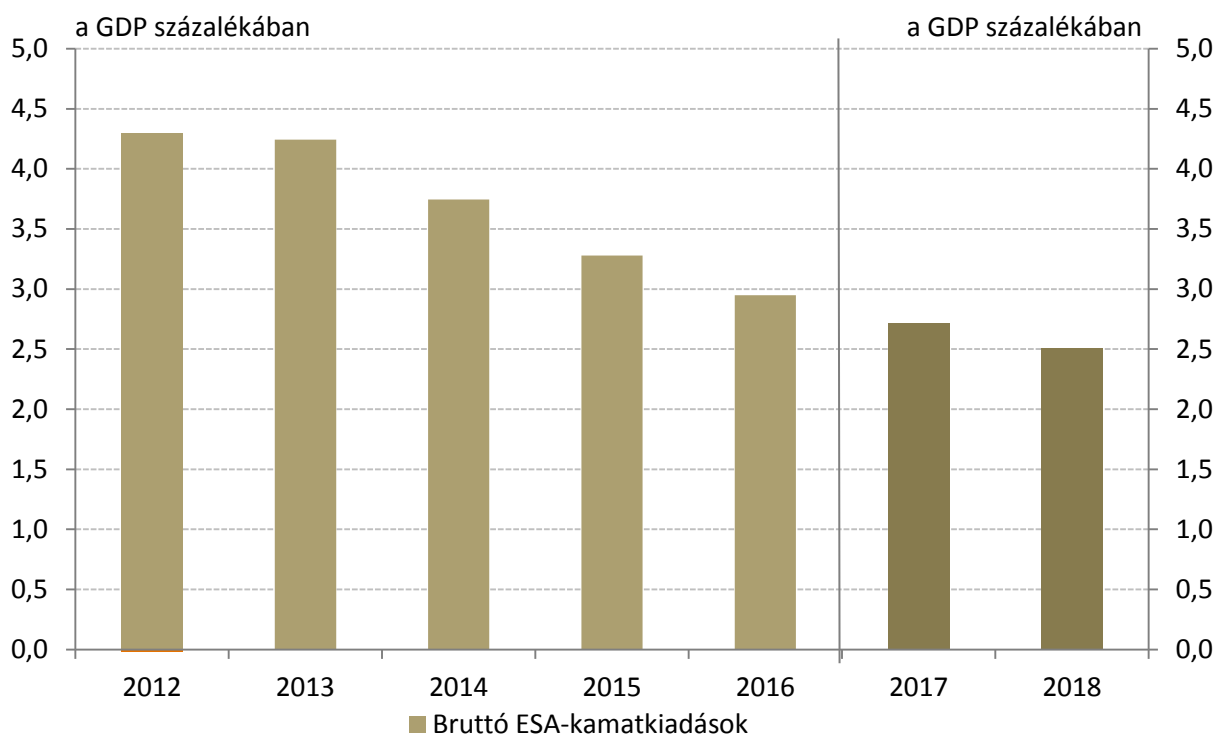
Megjegyzés: A 2017. évi előirányzatok a Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény módosításáról szóló T/15427. számú törvényjavaslat módosításait is tartalmazzák. 2018-tól az uniós bevételek a korábbi gyakorlattól eltérően nem a XIX. Uniós fejlesztések fejezetbe, hanem a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezetbe érkeznek. Az évek közötti egyszerűbb összehasonlíthatóság érdekében azonban a korábbi gyakorlatnak megfelelően tüntettük fel ezen bevételeket 2018-ban is.

5.3. Kamategyenleg

A **nettó eredményszemléletű kamatkiadásokra vonatkozó prognózisunk 960 milliárd forintos, a GDP 2,4 százalékát kitevő ESA kiadással számol, ami megegyezik a törvényjavaslatban szereplővel.** Becslésünk szerint 2017-hez képest ez a GDP 0,2 százalékanak megfelelő mérséklődést jelent. A prognózisunk és az előirányzat egyezősége alapján mindkét várakozás az államadósság azonos ütemű átárazódásával számolhat az alacsony hazai állampapír-piaci hozamkörnyezetben.

Prognózisunk szerint az államháztartás nettó eredményszemléletű kamatkiadása a teljes előrejelzési horizonton tovább csökkenhet. A jelenlegi hozamszint fennmaradása további csökkenést okoz a kamatkiadásokban, mert az adósságon belül folytatódik az átárazódás az új, alacsony kamatozású állomány részarányának növekedésével. A további hozamcsökkenések ezt a folyamatot erősíthetik, de a hozamok változása nélkül is jelentős GDP-arányos kamatkiadás-csökkenés várható: teljes átárazódást követően a kamatkiadások a GDP 2,3 százaléka közelébe mérséklődhetnek.

5. ábra: Az államháztartás eredményszemléletű kamatkiadásai (a GDP százalékában)

Megjegyzés: A nyugdíjrendszer átalakításai miatt jelentkező imputált kamatok nélkül.

A **nettó pénzforgalmi kamatkiadásokra** vonatkozó prognózisunk 25 milliárd forinttal, vagyis enyhén magasabb a törvényjavaslatban szereplő előirányzatnál (amelyet a nem kamatjellegű kiadásnak tekinthető forint- és deviza elszámolásokkal, illetve egyéb költségekkel korrigáltunk). Prognózisunk a bruttó kamatkiadások és a kamatbevételek esetében is magasabb az előirányzatnál. A magasabb bevételeket és kiadásokat egyaránt az okozhatja, hogy az utóbbi évek hozamcsökkenése miatt az állampapírok piaci árfolyama meghaladja a névértéket, ami kibocsátáskor kamatbevétel, visszavásárláskor kamatkiadás, illetve a csereaukciókon egyszerre jelent bevételt és kiadást is. Míg a csereaukciók párhuzamosan növelik a bevételeket és kiadásokat, így nem érintve a nettó kamatkiadást, addig a kibocsátásokon csak a bevételek, a visszavásárlásokon csak a kiadások növekednek. A nettó kamatkiadásokban jelentkező eltérést így a visszavásárlásokon keletkező kamatkiadások eltérő megítélése okozhatja.

6. A TÖRVÉNYJAVASLAT JOGSZABÁLYI MEGFELELŐSÉGE

6.1. Az Alaptörvény adósságszabálya

A költségvetési törvényjavaslat szerint és az MNB prognózisa alapján a gazdasági stabilitási törvény szerint definiált GDP-arányos bruttó államadósság csökken, ezért a törvényjavaslat megfelel az Alaptörvényben foglalt adósságszabály előírásának. Az Alaptörvény alapján 2018-ban a rátának 0,1 százalékponttal kell csökkennie, ami mindkét intézmény szerint megvalósul (NGM: -1,9 százalékpont; MNB -1,1 százalékpont). 2018 végére a stabilitási törvény szerint számolt nominális adósságra vonatkozó jegybanki prognózis szinte teljes mértékben megegyezik a törvényjavaslatban szereplővel, ugyanakkor a GDP arányos rátára vonatkozó előrejelzések érdemben eltérnek, amit a nominális GDP előrejelzések közti különbség indokol.

Az NGM és az MNB nominális adósságra vonatkozó prognózisa lényegében megegyezik 2018 év végére vonatkozóan. Az MNB prognózisa szerint – az Országvédelmi Alap teljes zárolását feltételezve – 2018-ban a központi költségvetés pénzforgalmi egyenlege 1.419 milliárd forint lehet, ami kissé meghaladja a törvényjavaslatban szereplő 1.361 milliárd forintos értéket. A stabilitási törvény szerint számolt adósságráta értékét korrigálni kell az EU-támogatások elmaradásával, aminek mértéke a két prognózisban közel azonos. Különbséget jelent azonban, hogy az NGM a helyi önkormányzatok nettó kötelezettségeinek mintegy 90 milliárd forintos növekedésével számol. Prognózisunkban ezt a hatást nem vettük figyelembe, ugyanis előrejelzésünk szerint 2018-ban a szektor egészének jelentős nettó finanszírozási képessége lehet. Összességében a fenti három hatásból eredően az NGM 19 milliárd forinttal magasabb nominális adósságot vár.

A nominális GDP-re vonatkozó eltérő prognózisok miatt, jelentős mértékben különböznek a GDP arányos rátára vonatkozó előrejelzések. A következő két évre vonatkozó nominális GDP előrejelzések eltérése teljes mértékben magyarázza a két adósságprognózis közti 1,4 százalékpontos különbséget. 2017. évi végi adósságráta mintegy 0,7 százalékponttal alacsonyabb a törvényjavaslatban az MNB által vártnál, az idei évre vonatkozó eltérő nominális GDP előrejelzés miatt. A bázishatás mellett, a 2018-os nominális növekedés megítélése is különbséget jelent, ugyanis az MNB előrejelzése szerint ennek mértéke 6,4 százalék lehet, míg az NGM 7,6 százalékos bővüléssel számol. Ennek hatása az adósságrátára szintén 0,7 százalékpont.

8. táblázat: Az államadósság alakulása

	Törvény-javaslat		MNB	
	milliárd forint		a GDP százalékában*	
1. 2017. évi induló Gstv. szerinti államadósság	26 771	26 771	71,4	72,1
2. Központi költségvetés 2018. évi pénzforgalmi hiánya**	1 361	1 444	3,4	3,7
3. EU-támogatások csúszása miatti adósságnövekmény korrekciója	-184	-157	-0,5	-0,4
4. Egyéb hatás	96	-8	0,2	0,0
5. 2018. évi várható Gstv. szerinti államadósság (1+2+3+4)	28 044	28 050	69,5	71,0
6. GDP-arányos államadósság 2017. évi változása (5-1)			-1,9	-1,1

Megjegyzés: * Az MNB és az NGM eltérő éves nominális GDP-vel számol. ** MNB-prognózis a szabad tartalékok zárolásával.

Az államháztartás EDP-módszertan szerinti GDP-arányos bruttó adóssága módszertani különbségek miatt a fentitől eltér. A 2016 végi 74,1 százalékról előrejelzésünk szerint – változatlan, 2016 végi 311,0 forint/eurós árfolyammal számolva – 2017-ben 73,1 százalék körüli szintre csökken, majd 2018 végére tovább mérséklődik 72,4 százalékra.

6.2. A Stabilitási törvény 3 százalékos hiányszabálya

A 2018-ban várható költségvetési egyenleg megfelel a Stabilitási törvény 3 százalékos hiányszabályának. A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény 3/A. § (2) b) pontja előírja, hogy az államháztartás GDP-arányos hiánya nem haladhatja meg a GDP 3 százalékát. A törvényjavaslat szerint 2018-ban a költségvetési hiány GDP-arányosan 2,4 százalékon, míg az MNB előrejelzése szerint az Országvédelmi Alap törlése esetén szintén a GDP 2,4 százalékán teljesül, vagyis az egyenleg teljesíti a Stabilitási törvényben foglalt hiánycélt.

6.3. A Stabilitási törvény adósságképlete alapján engedett adósságnövekmény

A törvényjavaslat megfelel a Stabilitási törvény adósságképletének. Az államadósság nominális növekedésének maximális mértékét a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló törvény 4. § (2), (2a) pontja írja elő. A szabály kimondja, hogy amennyiben az adott költségvetési évre előrejelzett infláció és reálgazdasági növekedés üteme egyaránt meghaladják a 3 százalékot, akkor úgy kell megtervezni a költségvetés egyenlegét, hogy a nominális államadósság éves növekedési üteme nem haladhatja meg a tervezett infláció és növekedés felének a különbségét. Ha a két mutató közül legalább az egyik nem haladja meg a 3 százalékot, akkor az adósságszabály 0,1 százalékpontos adósságráta-csökkenést ír elő. A törvényjavaslat szerint bár a 2018-as reálnövekedés magasabb lesz 3 százaléknál, az infláció ugyanakkor nem haladja meg azt, így **az adósságképlet 0,1 százalékpontos csökkenést ír elő, ami a törvényjavaslat és az MNB prognózisa alapján is teljesül.**

6.4. Az államháztartás strukturális egyenlegének követelménye

A törvényjavaslat szerint a strukturális hiány 2018-ban meghaladja az erre vonatkozó előírást, és a Konvergencia Program szerint 2020-ban éri el a küszöbértéket. A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény 3/A. § (2) a) pontja előírja, hogy a kormányzati szektor egyenlegét úgy kell meghatározni, hogy összhangban legyen a középtávú költségvetési cél elérésével. A Magyarországra vonatkozó középtávú költségvetési cél a 2016. áprilisi Konvergencia program értelmében a GDP -1,5 százaléka. A strukturális egyenleg azt a ciklikusan igazított egyenleget jelenti, melyből kiszűrésre kerültek az egyszeri és átmeneti tételek. A 2018. évi költségvetési törvényjavaslat tartalmaz strukturális egyenlegre vonatkozó előrejelzést, melyet a GDP -2,4 százalékában állapít meg. A 2017. évi Konvergencia Program kivetítése szerint 2018 után fokozatosan csökken az ESA-hiány és a strukturális deficit, és mindkettő 2020-ban éri el a 1,5 százalékos mértéket.

6.5. A Stabilitási és Növekedési Egyezmény korrekciós ágának szabályai

A törvényjavaslat megfelel az európai uniós költségvetési keretrendszer korrekciós ágához tartozó szabályainak.

- A maastrichti **3 százalékos hiányra vonatkozó szabály** kimondja, hogy a költségvetés eredményszemléletű ESA-egyenlege nem haladhatja meg a GDP 3 százalékát. Ennek a szabálynak a 2018-as költségvetési törvényjavaslat 2,4 százalékos előirányzata **megfelel**.
- Az **Európai Unió adósságszabálya** két részből áll: a szabály szerint a bruttó maastrichti államadósság-ráta nem haladhatja meg a GDP 60 százalékát, vagy amennyiben meghaladja, úgy a ráta megfelelő mértékű csökkentésére van szükség. Az utóbbi számszerűsítésére szolgál az „egyhuszados” szabály, vagyis az adósságrátát évente átlagosan a 60 százalék feletti rész egyhuszad részével szükséges mérsékelni, mely Magyarország számára jelenleg mintegy 0,7 százalékpontos csökkenést ír elő. A törvényjavaslat az EU adósságszabályának várhatóan **megfelel**.

Az Európai Unió adósságszabálya

Az Európai Unió adósságszabálya 2016-tól vonatkozik jelenlegi formájában először Magyarországra. Ennek az oka, hogy az EDP eljárás alól történő kikerülés utáni három évben, azaz 2013-tól 2015-ig Magyarországnak az államadósságra vonatkozó szabály helyett a strukturális egyenlegre vonatkozó átmeneti szabályt kellett teljesítenie.

Az Európai Unió adósságszabályát az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSz.) és a Tanács 1997. július 7-i 1467/97/EK rendelete definiálja.

Ennek értelmében az államadósságnak a bruttó hazai termékhez (GDP) viszonyított aránya nem haladhatja meg a 60 százalékot. Amennyiben az államadósság meghaladja ezt a referenciaértéket akkor az Európai Unió adósságszabálya azt írja elő, hogy a referenciaértéktől való eltérésnek az előző három évben viszonyítási alapként évente átlagosan egyhuszaddal kell csökkennie, azon elmúlt három évben bekövetkezett változások alapján, amelyekre adatok állnak rendelkezésre. Az adósságkritérium szerinti követelmény abban az esetben is teljesültnek minősül, ha a Bizottság költségvetési előrejelzései azt mutatják, hogy az eltérés az előírt mértékben csökkenni fog abban a hároméves időszakban, amely felöleli a legutolsó olyan évet követő két évet, amelyre vonatkozóan rendelkezésre állnak adatok. Az adósságarány kiigazításának referenciaértéke alkalmazása során figyelembe kell venni a ciklusnak az adósságcsökkentés ütemére gyakorolt hatását.

6.6. A Stabilitási és Növekedési Egyezmény prevenciós ágának szabályai

A törvényjavaslat az EU prevenciós ágához tartozó szabályainak előreláthatóan nem felel meg. A prevenciós, megelőző ághoz tartozó két költségvetési szabálytól való eltérés nem okoz túlzottdeficit-eljárást.

- A törvényjavaslat **nem felel meg a strukturális hiányra** vonatkozó költségvetési szabálynak. A Magyarország által vállalt 1,5 százalékos GDP-arányos középtávú költségvetési célt (MTO) meghaladó, a törvényjavaslat szövege szerint 2,4 százalékos strukturális deficit várható 2018-ban.
- Az MTO-ra vonatkozó szabály be nem tartása esetén lép életbe az Európai Unió **kiadási szabálya**. Az előírás kimondja, hogy a költségvetési kiadások az előző évhez képest legfeljebb a potenciális GDP növekedési ütemével emelkedhetnek, hacsak nem ellensúlyozzák azt egyes diszkrecionális bevételi intézkedések. A szabály betartása körül erős a bizonytalanság, ugyanakkor a törvényjavaslat a szabálynak várhatóan **nem felel meg**. A költségvetési deficit 2018. évi növekedése elsősorban a kiadási tételek jelentős emelkedésének eredménye.

A középtávú költségvetési cél (MTO)

Az Európai Unió Tanácsának 1466/97/EK rendelete szerint a stabilitási és a konvergencia programoknak egyaránt tartalmazniuk kell egy középtávú célt a költségvetés strukturális egyenlegére vonatkozóan. Ennek értéke függ az ország potenciális növekedési ütemétől, az államadósságától, a kamatszinttől, valamint az öregedési rátától. A fenntarthatósági problémákkal küzdő államoknak szigorúbb célt kell maga elé tűznie. Amennyiben egy euróövezeti tagország nem teljesíti a középtávú célt és több figyelmeztetés ellenére sem történik effektív beavatkozás annak elérése érdekében, akkor a Bizottság kamatozás nélküli letét elhelyezésére kötelezheti az országot (GDP 0,2 százaléka). Nem euróövezeti tagországok esetében a Bizottság csak javaslatokat tesz a költségvetési kiigazítás elvégzésére. Magyarország 2016-ig 1,7 százalékos strukturális hiányt vállalt, azonban a 2016-2020. évi Konvergencia Programban ezt felülvizsgálva GDP-arányosan 1,5 százalékos strukturális egyenlegcélt tűzött ki.

A strukturális egyenleg más-más mértékű statisztikai hiánnyal konzisztens attól függően, hogy milyen helyzetben van a gazdaság. A strukturális egyenleget ugyanis úgy számítják ki, hogy a hivatalos statisztikai egyenlegmutatót - az átmeneti tételek kiszűrése után - korrigálják a gazdasági ciklus hatásával (ciklikus komponens). Így adódik, hogy mennyi lenne akkor az egyenleg, ha a gazdaság teljesítménye éppen megegyezne annak potenciális szintjével. Például, ha a kibocsátási rés negatív, azaz a potenciálistól elmarad a tényleges kibocsátás szintje, akkor a strukturális egyenleg kedvezőbb, mint az általános egyenlegmutató, hiszen abból a feltételezésből indul ki, hogy ha a gazdaság teljesítménye eléri a potenciális szintet, akkor automatikusan növekednek az adóbevételek. A ciklikus komponens nagysága tehát függ a kibocsátási réstől és a költségvetés erre vonatkozó érzékenységétől.

7. KIEMELT TÉMÁK

7.1. Az MNB költségvetési hozzájárulása a 2013-2018 közötti időszakban¹

A Magyar Nemzeti Bank tevékenysége 2013 óta több csatornán keresztül gyakorol kedvező hatást a költségvetés egyenlegére és az államadósságra. A jegybanki programok által támogatott állampapír-piaci hozamcsökkenés következtében jelentős kamatmegtakarítást ért el a költségvetés, ami 2013-2018 között összesen több mint 6 százalékponttal csökkenti a GDP-arányos államadósságot, hozzájárulva ezzel hazánk sérülékenységének mérséklődéséhez. A jegybank nyereséges működése szintén javítja a költségvetés helyzetét, egyrészt mert nem szorul veszteségének megtérítésére, másrészt az MNB pozitív eredményéből fizetett osztalék tovább csökkenti az államadósságot. Az MNB 2013 óta bevezetett hitelezési és növekedéstámogató programjai a gazdasági növekedés elősegítésével közvetetten is hatással vannak a költségvetésre, az új beruházások és foglalkoztatás bővülése következtében kialakuló többlet adóbevételeken keresztül.

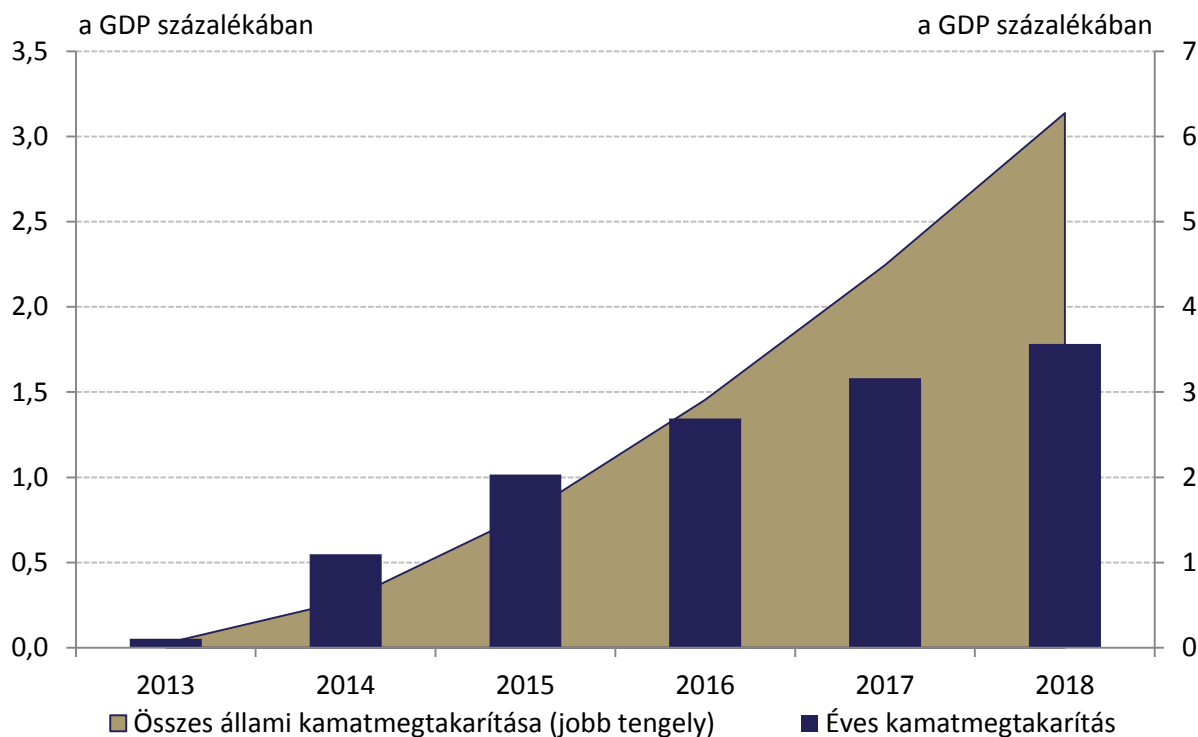
Az elmúlt négy év során a hazai állampapír-hozamok jelentősen csökkentek, amit a jegybanki kamatcsökkentések és az Önfelfinanszírozási program is elősegített. A programok az állami finanszírozás költségének mérséklésén és az adósságon belüli devizaarány csökkentésén keresztül hozzájárultak hazánk külső sérülékenységének csökkenéséhez. A jegybanki alapkamat 7 százalékról 0,9 százalékra mérséklése és az állampapírpiaci hozamcsökkenés hatása a költségvetési tényadatokban is tükröződik, hiszen a kamatkiadások 2013-ról 2016-ra a GDP 1,3 százalékával mérséklődtek. A kamatmegtakarítás még jelentősebb, ha ahhoz viszonyítjuk mintha a hozamok a 2012. augusztusi szinten maradtak volna, ugyanis akkor növekvő kamatkiadásokkal szembesült volna az államháztartás. Az eddig realizált megtakarítás pedig a hozamok szinten maradása esetén a következő években tovább növekszik, mert az adósság átárazódása miatt nő az adósságon belül az alacsony kamatozású állomány részaránya.

A kamatkiadások csökkenését nagyobb részben hazai folyamatok okozzák. Ezt támasztja alá az is, hogy az Európai Bizottság szerint hazánkban csökkenhet az egyik legnagyobb mértékben az állam kamatkiadása 2013 és 2018 között. Az Európai Bizottság és az MNB előrejelzése szerint is hazánkban a GDP 2,5 százaléka alá mérséklődhet az államháztartás eredményszemléletű kamatkiadása² 2018 végére. A jelentős csökkenés következtében pedig tovább közelít hazánk GDP-arányos kamatfizetése az EU-s átlaghoz: míg 2013-ban több mint 1,5 százalékponttal volt magasabb a hazai kamatfizetés, addig 2018-ra 0,4 százalékponttal csökkenhet a különbség.

¹ <https://www.mnb.hu/letoltes/berta-david-kicsak-gergely-az-mnb-koltsegvetesi-hozzajarulasa-a-2013-2018-kozott.pdf> alapján.

² A kamatkiadások esetében a magyar adatok nem tartalmazzák a nyugdíjrendszer átalakítása miatt jelentkező imputált kamatkiadásokat.

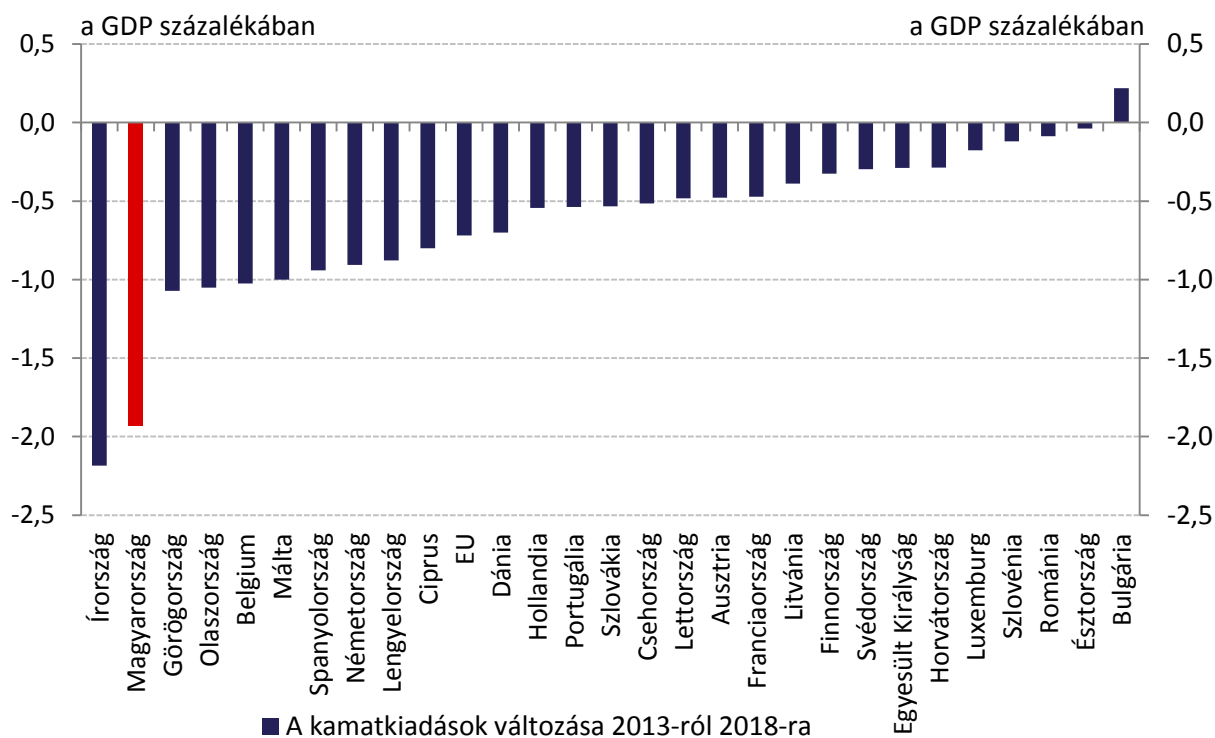
6. ábra: Az éves és az összes állami kamatmegtakarítás (a GDP százalékában)

Forrás: ÁKK, MNB

Az Önfinszírozási program az adósság szerkezet kedvező irányú átalakulását is segítette, aminek hatására az államadósságon belül csökkent a deviza- és a külföldi tulajdon részaránya is. A pénzügyi válság kitörésekor a magyar állampapír-piacon tapasztalt folyamatok rámutattak arra, hogy jelentős kockázatot hordoz a külföldi tulajdonban fennálló adósság. A piaci turbulencia következtében ugyanis az ÁKK több hónapig nem volt képes kötvénykibocsátásra. A nemzetközi szervezetektől felvett hitelek következtében 2011-ben a magyar államadósságnak a korábbiaknál is magasabb részaránya, 67 százaléka állt külföldi tulajdonban. Ezt követően hangsúlyos céllá vált az adósságkezelésben az államadósságon belüli hazai részarány növelése és a deviza részarány csökkentése. Az Önfinszírozási program hozzájárult a stratégiai cél eléréséhez, mert támogatta a belföldi finanszírozási bázis növekedését és a devizatorlesztések forintkibocsátásból történő finanszírozását. Az Önfinszírozási Program részeként az MNB az irányadó eszközt háromhónapos betété változtatta, valamint a mennyiségét is korlátozta, így a hazai bankokat más likvid eszközök felé terelte. A bankközi forint likviditás így jelentős részben az állampapírpiacra csapódott le. A program eredményességét mutatja, hogy 2016 végére a teljes államadósságon belül 39 százalék alá csökkent a külföldi tulajdon aránya és a központi devizaadósság aránya 25 százalékra mérséklődött.

7. ábra: A kamatkiadások változása az EU-ban (a GDP százalékában)

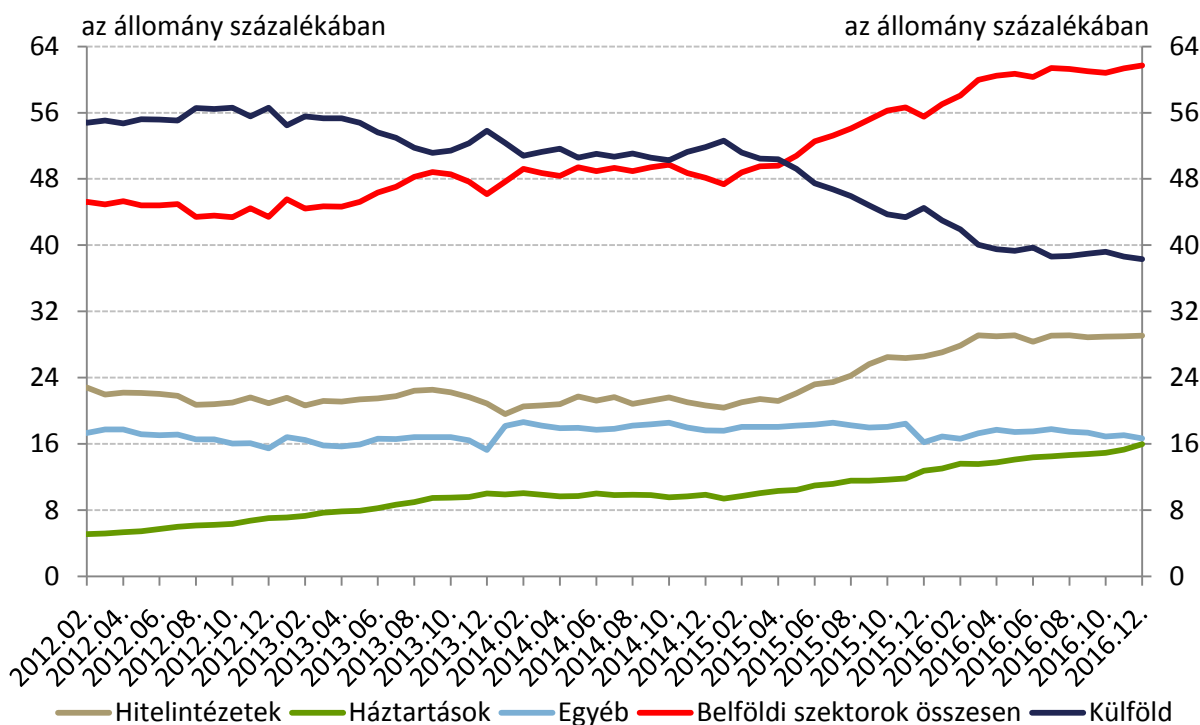

Forrás: Ameco

A tulajdoni átrendeződést elsősorban a hazai hitelintézetek és a háztartások növekvő állampapír-kereslete okozta. Az állampapírok állományát tekintve a hitelintézetek tulajdonosi részaránya a 2012-es átlagos 22 százalékról 2016 végére 29 százalék fölé emelkedett, a háztartásoké pedig 6 százalékról közel 17 százalékra nőtt.

A jegybank a kamatkiadásokon kívül egyéb módon is hatással van az államháztartás finanszírozási pozíciójára. Egyfelől a bruttó hazai termék növekedése az adóalapok bővülésén keresztül növeli a költségvetés adóbevételeit, valamint a GDP növekedése az államháztartás GDP arányában kifejezett hiányát és az adósságrátát is mérsékli. Másfelől a jegybank eredménye hatással lehet a következő évek költségvetésére is. A vizsgált időszakban, 2013 óta a Magyar Nemzeti Bank mindkét tekintetben pozitívan járult hozzá Magyarország költségvetési pozíciójának javulásához, a jegybank mind programjaival, mind eredményes működésével kedvezően hatott a költségvetésre.

8. ábra: A hazai állampapírok tulajdonosi szerkezete (az állomány százalékában)

Forrás: MNB

Az MNB eredménye is stabilizáló, pozitív hatást gyakorolt a költségvetés helyzetére. A jegybank eredménye befolyásolja, hogy a Bank mekkora eredménytartalékot tud az adott évben képezni, a korábbi eredménytartalékból szükséges-e valamekkora összeget felhasználni, képes-e a következő évben osztalékot fizetni, vagy felmerül-e a költségvetési veszteségtérítés igénye. Az MNB eredménye 2013 óta pozitív, azaz évek óta nyereségesen működik. A 2013-ban és 2014-ben elért 26-27 milliárd forintos eredmény az eredménytartalékot bővítette. A 2015. évi 95 milliárd forintos nyereségből 2016-ban a jegybank 50 milliárd forintos osztalékot fizetett a költségvetés számára, 2002 óta először. Az osztalék befizetése az államháztartás alacsonyabb finanszírozási igényén keresztül csökkentette a bruttó államadósságot (a GDP 0,15 százalékpontjával). Az e feletti nyereség az eredménytartalékba került, csakúgy, mint a teljes 2016. évi eredmény (54 milliárd forint), így az eredménytartalék meghaladja a 160 milliárd forintot.

7.2. Az átlagos és a marginális adóékek alakulása 2018-ban

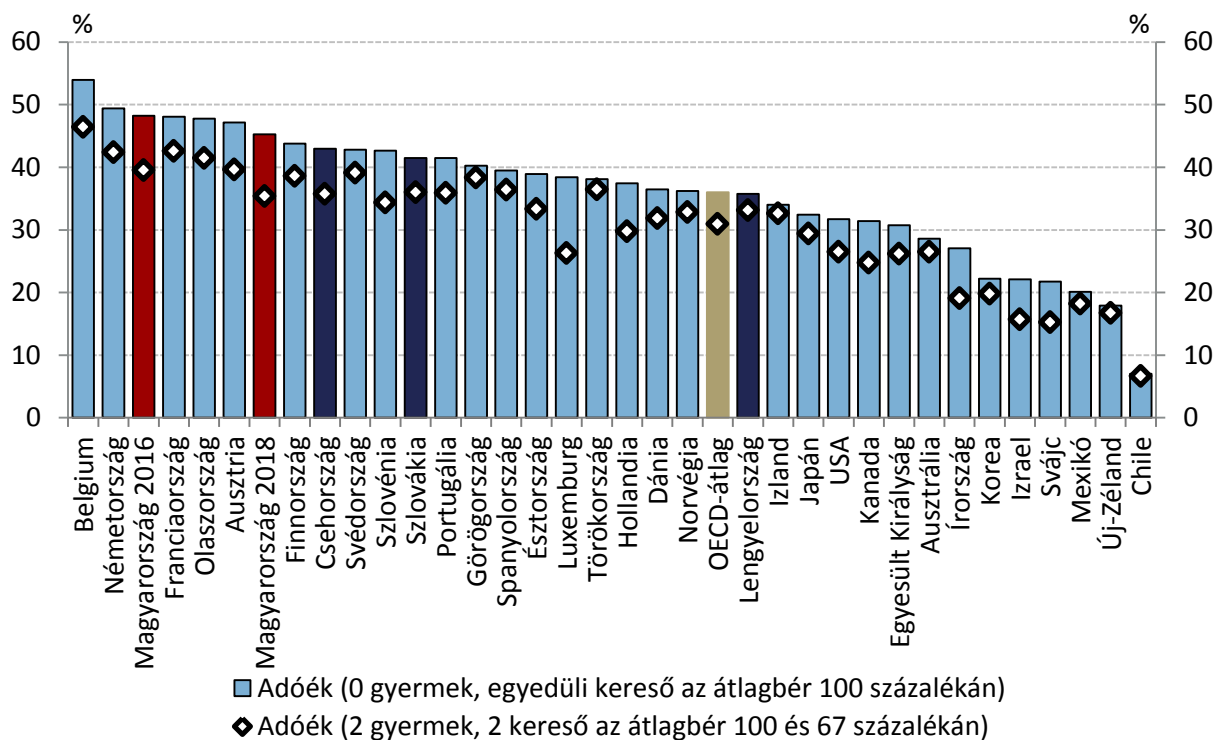
A munkát terhelő adók 2010 óta tartó csökkentése a 2016-ban elfogadott intézkedések révén 2017-ben és 2018-ban is folytatódik, ugyanis idén 5 százalékponttal, jövőre újabb 2 százalékponttal mérséklődik a szociális hozzájárulási adó kulcsa. Érdemes áttekinteni, hogy az intézkedések után hogyan alakulnak a magyar adóék különböző mutatói 2018-ban.

Az adóék azt mutatja meg, hogy a munkáltató által fizetett teljes bérköltség mekkora hányada kerül elvonásra adó- és járulékbévételek formájában.

$$\text{Adóék} = 1 - \text{Nettó jövedelem} / \text{Munkaerőköltség}$$

Az adóék nagysága eltér az egyes jövedelmi kategóriáknál, illetve a különböző kedvezmények igénybevétele is nagyban befolyásolja annak szintjét. Az adóékek alapvetően kétféle mutatóját szokás használni. Az első az **átlagos adóék**, mely a teljes munkaerőköltség és a nettó kereset hányadosát jeleníti meg egy bizonyos jövedelmi szintnél. Empirikus tanulmányok szerint ez jelentős mértékben befolyásolja azt a munkakínálati döntést, hogy valaki dolgozik, vagy sem (tehát a munkavállalás valószínűségét az extenzív határon). A másik mutató a **marginális adóék**, amely az egységnyi plusz munkáért kapott jövedelemre rakódó többlet adóterheket mutatja. A marginális adóék csökkenése a már munkaerő-piacon lévők többletmunkára vonatkozó (azaz intenzív oldali) munkakínálati döntéseire van erőteljesebb hatással. Ha a marginális adóék csökkenése miatt a többletjövedelem kisebb része kerül elvonásra, akkor a munkavállalóknak érdemes többlet dolgozniuk, és így plusz jövedelmet szerezniük. Empirikus eredmények alapján az intenzív oldali rugalmasság elsősorban a magasabb jövedelmi kategóriákhoz tartozó munkavállalók esetén jelentősebb.

9. ábra: Átlagos adóék az átlagbér 100 százalékánál 2016-ban és Magyarországon 2018-ban (százalék)

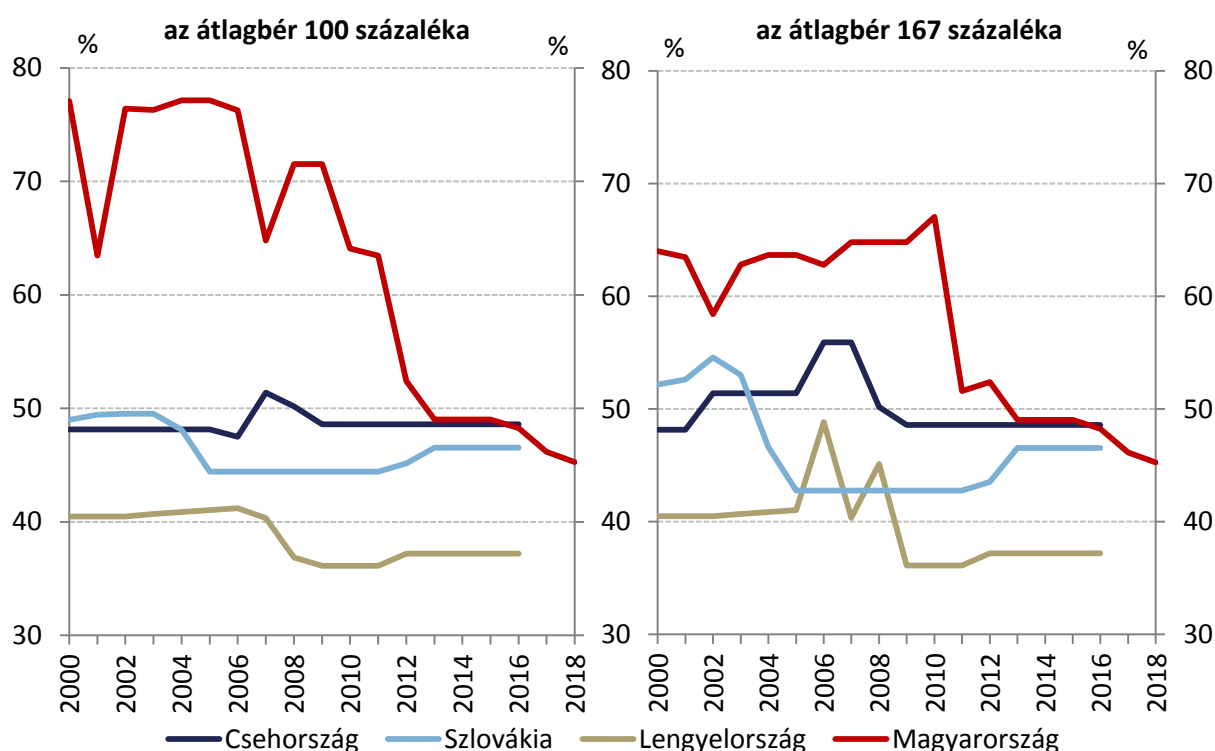
Forrás: OECD

Magyarországon jelentősen csökkent a munka adóterhelése, ugyanakkor az átlagos adóék szintje továbbra is magasnak nevezhető. Az OECD országok átlagánál a magyar adóék 2016-ban 12 százalékponttal volt

magasabb, míg a szociális hozzájárulási adó 2017-ben megvalósult és 2018-ban bekövetkező érdemi csökkentése összesen 3 százalékponttal mérsékli a magyar átlagos adóéket (9. ábra). A 7 százalékpontos adókulcs-csökkentés ellenére azért csökken mindössze 3 százalékponttal az adóék szintje, mert a mutató számítási módjából eredően a nettó bért érintő intézkedések erősebb hatást gyakorolnak az adóék alakulására, mint a munkáltatói járulékok mérséklése.³ Magyarország esetében a mutató számításának ez a jellegzetessége úgy jelentkezik, hogy a munkáltatói terhek további 1 százalékpontos mérséklése 0,45 százalékponttal, míg a munkavállalói terhek ugyanilyen mértékű változtatása 0,82 százalékponttal csökkentené a jövő évi átlagos adóéket.

A marginális adóék, azaz az egységnyi többletmunkáért kapott jövedelem adóterhe érdemben csökkent a kétezres évek óta (10. ábra). Ez elsősorban az egykulcsos jövedelemadó bevezetéséből és az adójóváírás kivezetéséből fakadt. A marginális adóék csökkenése megfigyelhető az átlagbérnél és az a felett keresők esetében is, ahol az egyes jövedelmi csoportok intenzív-oldali rugalmassága nagyobb. A csökkenéssel a magyar marginális adóék 2018-ra a regionális versenytársak értékeivel megegyező szintre, vagy akár azok alá kerülhet. Az elmúlt évben a magyar marginális adóék az átlagbért keresők esetében és a felett is alacsonyabb volt, mint Csehországban.

10. ábra: Marginális adóékek a V4 országokban az átlagbér 100 és 167 százalékánál (százalék)

Forrás: OECD

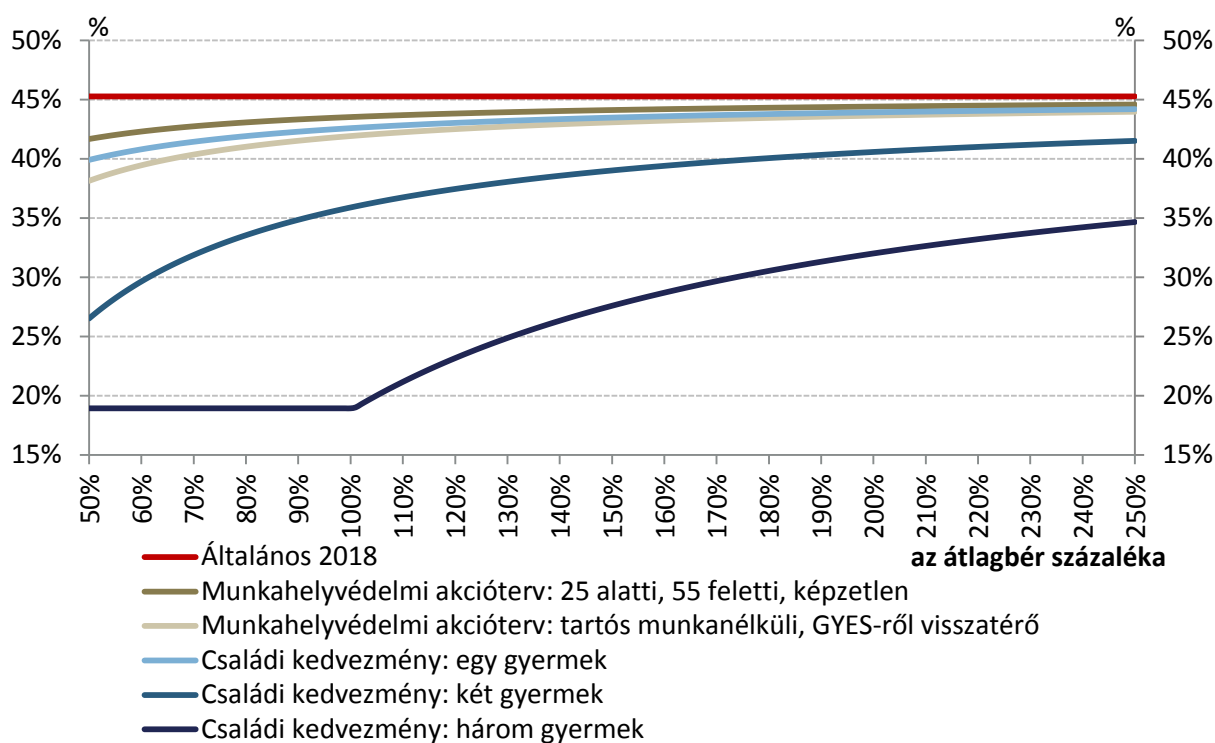
Az adóék mutatói minden esetben egy sok dimenziós jövedelmi helyzet egyetlen kiválasztott pontját képesek csak megjeleníteni. Az elmúlt években általánosan megfigyelhető tendencia volt Magyarországon, hogy a jövedelemadó-rendszer az alanyi jogon érvényesíthető adókedvezmények felől a célzott adócsökkentések irányába mozdult el, mint a Munkahelyvédelmi akcióterv és a családi adókedvezmény. A

³ A munkáltatói járulékok csökkentése ugyanis kisebb arányban csökkenti a bérköltséget, mint amennyivel a munkavállalói járulék vagy személyi jövedelemadó csökkentése a nettó bért növeli a bruttó bér változatlansága mellett.

célzott adócsökkentések adóékekre gyakorolt csökkentő hatását a leggyakrabban használt mutatók nem minden esetben képesek megfelelően megragadni. Az OECD ugyan használ a gyermekek számát is figyelembe vevő mutatókat, ugyanakkor a munkaerő-piaci szempontból hátrányosan érintett munkavállalói csoportok adókedvezményét ez az intézmény sem veszi figyelembe az adóék kalkulálása során.

Az átlagos magyar adóék a célzott kedvezményeket is figyelembe véve az általános mutató szintjénél érdemben alacsonyabban alakul 2018-ban. A családi adókedvezményt évente hozzávetőleg 1,1 millióan érvényesítik, míg a Munkahelyvédelmi akcióterv keretében mintegy 900 ezren vesznek igénybe munkáltatói adókedvezményt, így mindkét intézkedés igen széles körben alkalmazott adóteher-csökkentést jelent. A két gyermekesek adókedvezménye 2018-ban havi 35 ezer forintra növekszik, így ennek a csoportnak az adóéke 2018-ban tovább mérséklődik. A három gyermekesek adóéke az átlagbér 110 százalékán is mindössze az általános adóék felét jelenti.

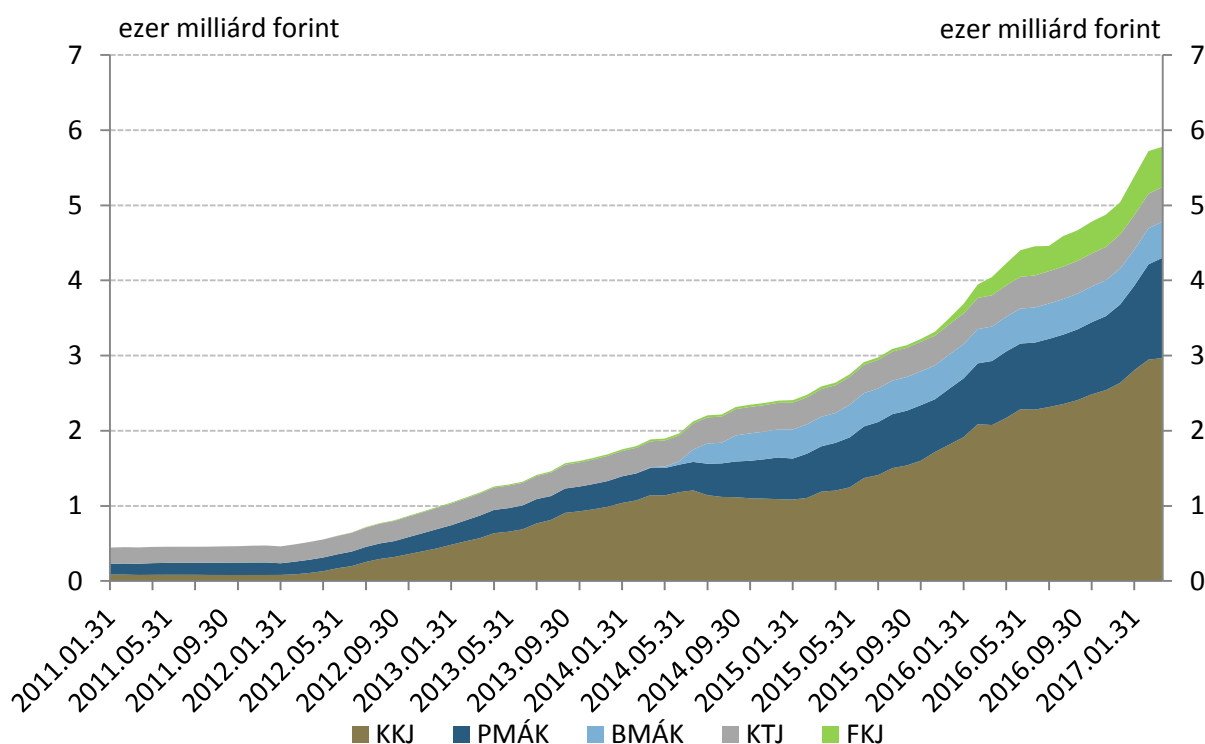
11. ábra: A célzott adókedvezményeket bemutató átlagos magyar adóékek várható alakulása 2018-ban, különböző jövedelmi szinteken (százalék)

7.3. A lakossági állampapírok szerepének növekedése az államháztartás finanszírozásában⁴

A forint lakossági állampapírok állománya az elmúlt 5 évben jelentősen nőtt, 2011 eleje óta mintegy 13-szorosára emelkedett. Az állomány több mint 5.000 milliárd forintos növekedéséhez valamennyi típusú papír hozzájárult. Ezen belül a legnagyobb mértékben az egyik legrégebben piacon lévő lakossági állampapír, a kamatozó kincstárjegy (KKJ) állománya bővült, de jelentőssé vált az újonnan bevezetett bónusz (BMÁK) és prémium magyar államkötvények (PMÁK), illetve a féléves kincstárjegyek (FKJ) részaránya is. 2017 januártól megfigyelhető, hogy az ÁKK hosszabb lejáratú papírok felé tereli a keresletet. A PMÁK nettó kibocsátása az utóbbi időszakban nagyobb a KKJ volumenéhez képest, aminek köszönhetően **az adósság finanszírozása az átlagos hátralévő futamidő növekedése miatt stabilabbá válik.**

12. ábra: A forint lakossági állampapírok állománya (ezer milliárd forint)

Forrás: ÁKK

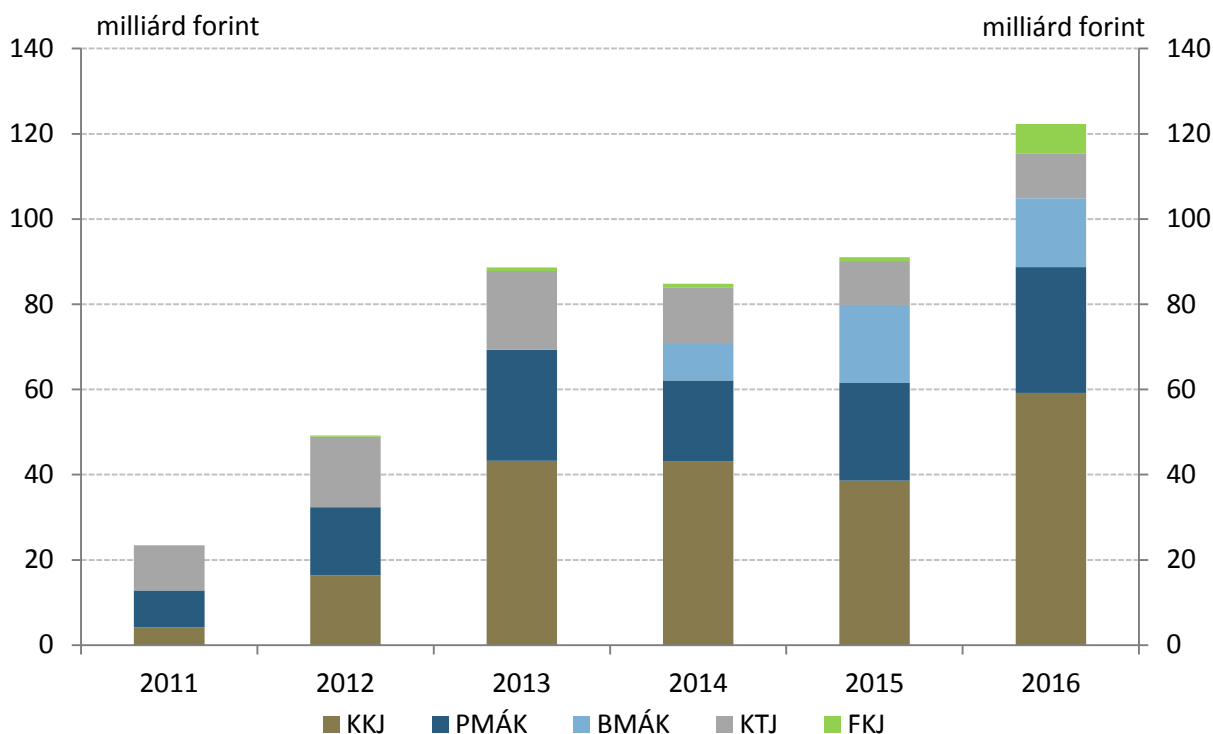
A magas állomány felépülését az ÁKK adósságstratégiai váltása támogatta, aminek hatására a háztartások állampapír-állománya a külföldi tulajdonban lévő adósság csökkenése mellett emelkedett. A növekedést egyszerre segítette a változatos új típusú állampapírok bevezetése és a kedvező kamatozás. A csökkenő hozamkörnyezetben pedig az adósságkezelő úgy mérsékelhette a lakossági állampapírok kamatát, hogy közben azok vonzóak maradtak az alternatív befektetési eszközökhöz képest.

A 2013-2015 közötti időszakban a dinamikus állománybővülés ellenére a lakossági papírok után fizetett kamatkiadások nem nőttek, majd 2016 során az állomány dinamikus növekedésénél lényegesen lassabb ütemben emelkedtek. A lakossági állampapírok után fizetett kamatkiadások emelkedése hosszabb időtávon is elmaradt az állomány növekedési ütemétől. 2011. év elejéhez képest 2016 végére mintegy 13-szorosára nőtt a

⁴ <https://www.mnb.hu/letoltes/kicsak-gergely-lakossagi-allampapirok-stabilabb-finanszirozás.pdf> alapján.

lakossági papírok állománya, a 2016. év során kifizetett kamat ugyanakkor alig több mint ötszöröse a 2011-es értéknek.

13. ábra: A forint lakossági papírok statisztikai eredményszemléletű kamatkidávása (milliárd forint)

Forrás: ÁKK, MNB

Bár a lakossági állampapírok nominális hozama általában magasabb az államkötvényekénél és a diszkontkincstárjegyeknél, számításaink szerint azonban a közvetett hatásokat is figyelembe véve nem hatottak kedvezőtlenül a költségvetésre - a háztartások kamatjövdelem után fizetett adói ugyanis nagyrészt ellensúlyozzák a magasabb hozamot. Ezen felül a stabil adósságfinanszírozás csökkentette más állampapírok hozamát, ami pozitívba is fordíthatta a költségvetési hatást. Korábbi becslésünk szerint 2016 első negyedévéig a lakossági állampapírok után fizetett többletkamat mintegy 100 milliárd forint, a többletjutalék 45 milliárd forint lehetett, ahhoz képest, mintha változatlan hozamok mellett a lakossági papírokkal megegyező értékű DKJ-t és államkötvényeket bocsátott volna ki az ÁKK.⁵

A lakossági állampapírokból származó jövedelmek utáni adófizetés ellentételezi a magasabb kamatokat és jutalékokat. A kifizetett kamatok után ugyanis az államnak közvetlen szja-bevétele keletkezett, ellentétben azzal, ha ezt az állampapír-állományt nem a lakosság, hanem külföldi szereplők vásárolták volna. Az ebből eredő szja bevételeket mintegy 60 milliárd forintra, a jövedelem felhasználása után fizetendő áfát pedig több mint 60 milliárd forintra becsüljük, amelyek összege nagyobb részben ellensúlyozza az állam kamat- és jutalékköltségének összegét. Ezt a 120 milliárd forintnyi többletbevételt kiegészíti az a megtakarítás, amelyet azáltal ért el az állam, hogy az állampapír-piacon a lakossági papírok kibocsátása nélkül jelentkező többletkínálat valószínűleg magasabb kötvénypiaci hozamokat okozott volna.

Összességében a lakossági állampapír-állomány növekedésének hatására stabilabbá vált az államadósság finanszírozása, miközben az ezzel járó többletkiadást ellensúlyozták a költségvetés többletbevételei. A

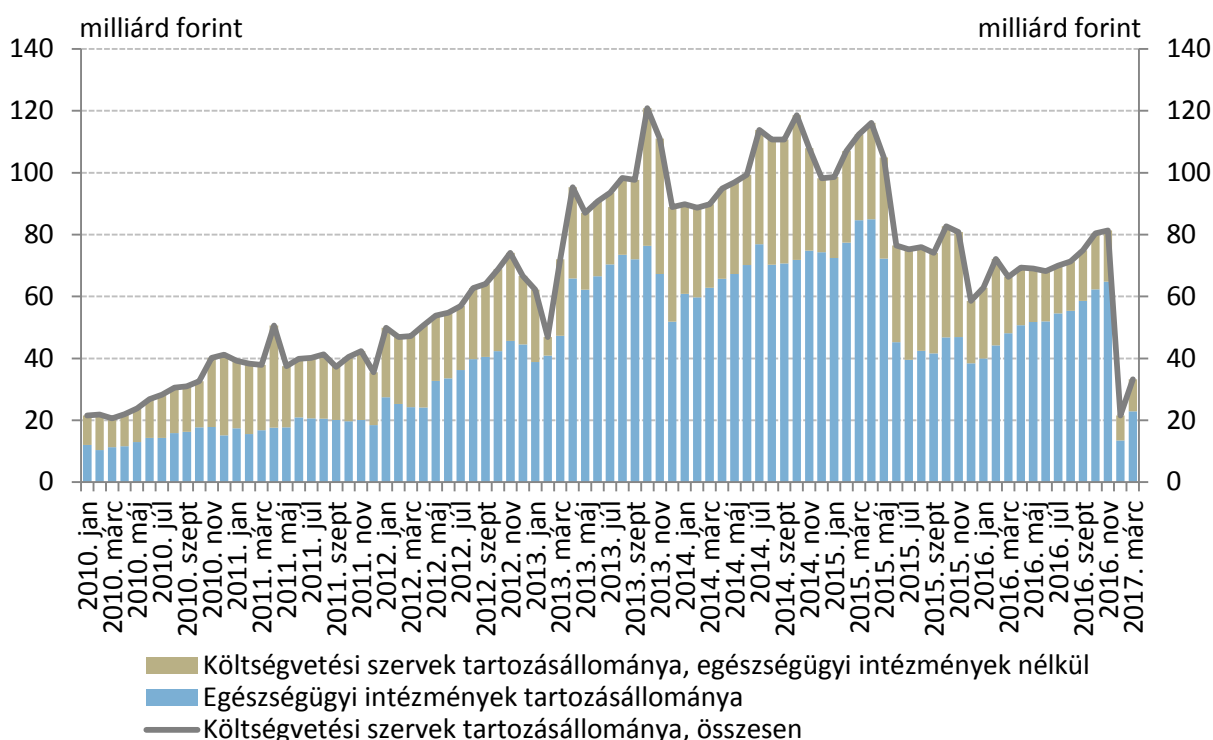
⁵ <https://www.mnb.hu/letoltes/kicsak-gergely-lakossagi-allampapirok-stabilabb-finanszirozás.pdf>

lakossági állampapírok állományának jelentős növekedése ugyanis a külső adósság mérséklődésén keresztül hozzájárult hazánk sérülékenységének csökkenéséhez. Ezen felül kiszámíthatóbbá is tette az adósságfinanszírozást, mert a lakosság eddig jellemzően lejáratig tartotta az állampapírokat. Ezekkel az előnyökkel áll szemben a piacinál magasabb kamat, amit azonban ellensúlyoznak az állam adóbevételei, amelyek nem jelentkeztek volna külföldi finanszírozás esetén. A stabilabb finanszírozás tehát nem jelentett többletkiadást a költségvetés számára.

7.4. A költségvetési szervek és az egészségügyi intézmények tartozásállományának alakulása

A költségvetési szervek tartozásállománya a 2016 év végi csökkenést követően 2017 első három hónapjában ismét emelkedett. Az összes tartozáson belül az egészségügyi szolgáltatók adósságállománya egyre növekvő részarányt képvisel. Míg 2010-2011-ben a költségvetési szervek adósságának felét, addig 2016 folyamán már átlagosan mintegy háromnegyedét tette ki (14. ábra). Az újratermelődő adósságállomány miatt az elmúlt években többször is sor került részleges adósságkonszolidációra, rendszerint az év végén egyszeri konszolidációs támogatás formájában, illetőleg az egészségügyi közintézmények finanszírozását biztosító gyógyító-megelőző ellátások előirányzat év végi maradványának felosztásával. A 2015-ben megvalósult konszolidációnak köszönhetően ugyan egy alacsonyabb pályára állt a tartozás-állomány szintje, de 2016 januárjától ismét emelkedő tendenciát mutatott.

14. ábra: A költségvetési szervek és ezen belül az egészségügyi intézmények tartozásállományának alakulása 2010. január és 2017. március között (milliárd forint)

Megjegyzés: Az egészségügyi intézmények időszora tartalmazza a járó- és fekvőbeteg ellátás intézményeit, az egészségügyi ágazati háttérintézményeket, valamint a klinikai központtal rendelkező felsőoktatási intézményeket is. Bővülő intézményi létszámot tartalmazó, ezért korlátozottan összehasonlítható idősor.

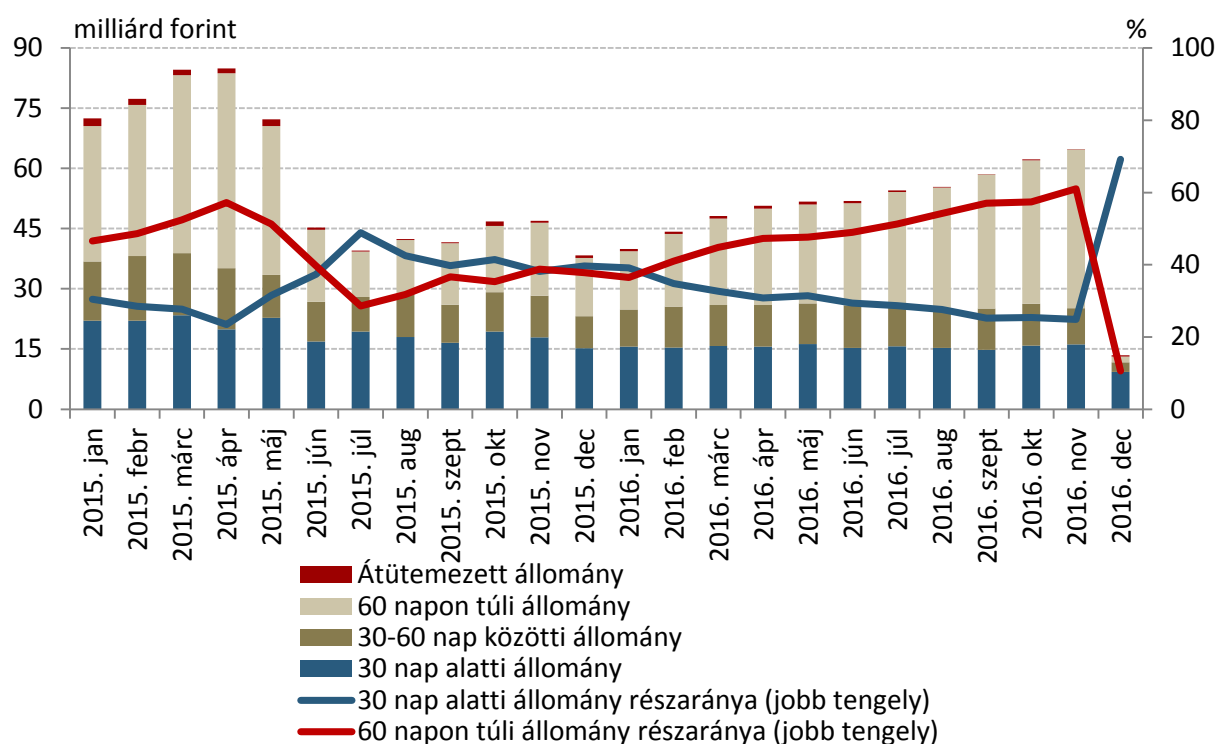
Forrás: Magyar Államkincstár

A 2016. év végén megvalósult adósságkonszolidáció eredményeként az egészségügyi intézmények tartozásállománya 13 milliárd forintra csökkent. A költségvetés 60 milliárd forint működési támogatást biztosított az egészségügyi intézmények részére 2016 végén. Ebből 45 milliárd forint került közvetlen kiutalásra az állami, önkormányzati és egyházi fenntartású fekvőbeteg-szakellátást nyújtó egészségügyi szolgáltatók részére a 30 napon túl lejárt kötelezettség-állomány alapján. Ezen felül 15 milliárd forintos keretösszegig igényelhettek forrást az intézmények a fenntartható működést célzó szakmai, gazdasági és strukturális intézkedéseinek támogatása céljából. További 10 milliárd forinttal pedig emelkedett a gyógyító-megelőző

kassza. Az összesen 70 milliárd forintos injekciónak köszönhetően radikális adósságcsökkenés valósult meg: az egészségügyi intézmények lejárt adósságállománya 2016. november végi közel 65 milliárd forintról mintegy 13 milliárd forintra csökkent decemberre (15. ábra). Legnagyobb arányban a 60 napon túli tartozásállomány rendezésére fordították ezt az összeget a kórházak, melynek nyomán a novemberben fennálló 40 milliárd forintos tartozást csaknem teljes egészében kiegyenlítették.

A 60 napon túl lejáró tartozásállomány növekedése az eredményszeméletű statisztikában kiadásnak minősül, ezért rontja az ESA-egyenleget. A tartozásállomány törlesztése ugyanakkor csak a pénzforgalmi hiányban jelenik meg és nem növeli az ESA-hiányt, mivel a tartozásállomány már a korábbi évek ESA-hiányában megjelent. Így a tavalyi év végi adósságkonszolidáció se növelte az ESA-hiányt.

15. ábra: Az egészségügyi intézmények tartozásállománya lejárat szerinti bontásban 2015-ben és 2016-ban

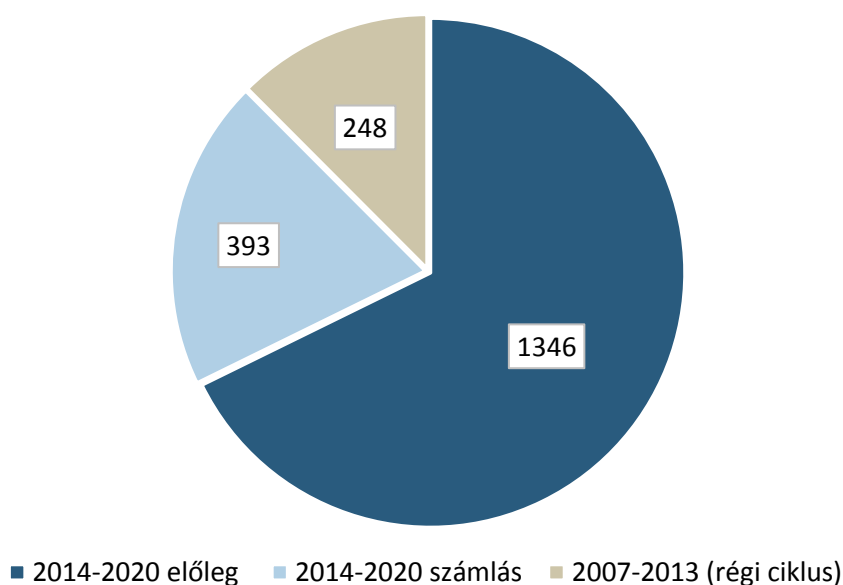
Forrás: Magyar Államkincstár

Az év első negyedévének adatai alapján a költségvetési szervek tartozásállománya 33 milliárd forintra emelkedett, melyen belül az egészségügyi intézmények tartozása 23 milliárd forintot tett ki. Ezen adatok alapján negatív kockázatot jelenthet a tartozásállomány fokozatos újratermelődése, melynek nyomán ismételten szükségszerűvé válhat a beavatkozás a költségvetés részéről.

7.5. A 2014-2020-as uniós költségvetési ciklushoz kapcsolódó előlegkifizetések hatása

2016-ban az előző évekhez viszonyítva jelentősen csökkent a gazdaságban felhasznált uniós támogatások összege. A csökkenés legfőbb oka a 2007-2013 közötti támogatási ciklus kifutása, valamint az új források igénybevételének lassabb elindulása. Bár a pályázati nyertesek részére 2016-ban kifizetett európai uniós támogatások összege megközelítette a 2.000 milliárd forintot, a kifizetett összegek tényleges felhasználása 700 milliárd forint alatt alakult. Ennek elsődleges oka, hogy a költségvetésben megjelenő pénzforgalmi kifizetések több mint fele – jelentős részben központi szervezeteknek, állami vállalatoknak és önkormányzatoknak nyújtott – előleg volt, így a hozzájuk kapcsolódó reálgazdasági teljesítmény és az ehhez tartozó uniós pénzforgalmi bevételek, valamint a hazai társfinanszírozásból fakadó eredményszemléletű hiány várhatóan csak 2017-ben és a következő években jelentkezik.

16. ábra: A 2016-ban kifizetett uniós támogatások szerkezete (milliárd forint)

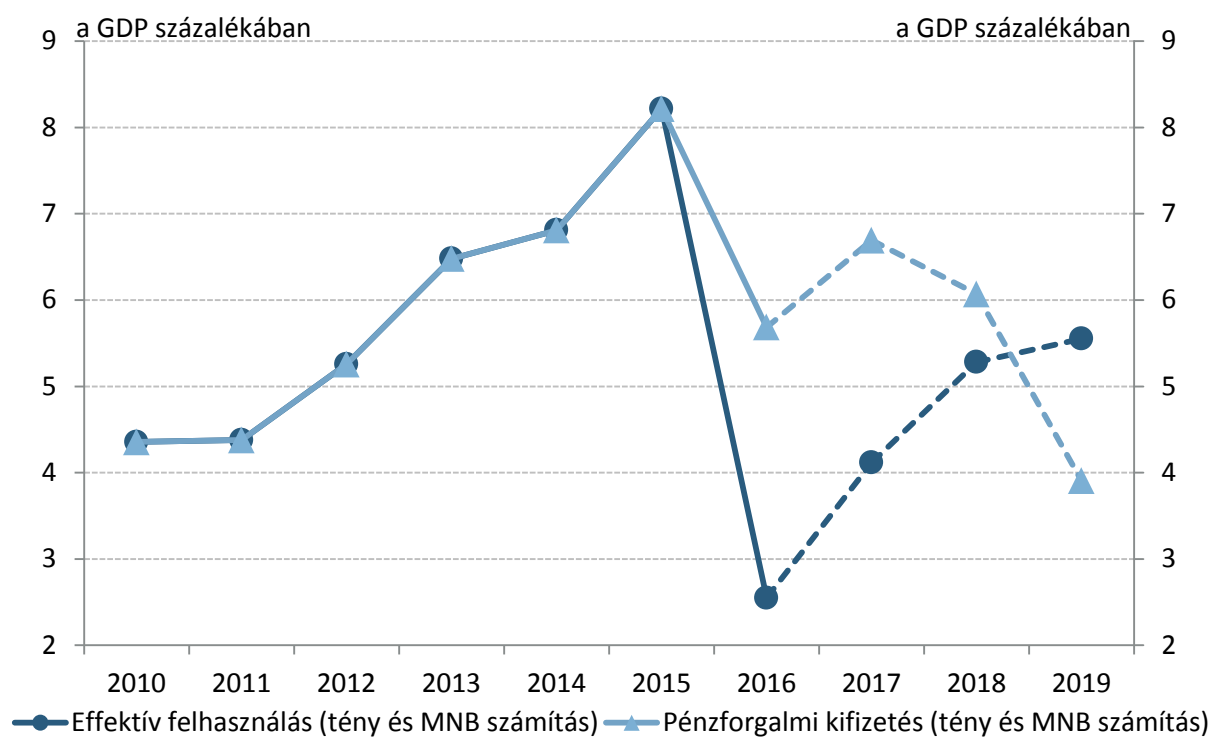

Forrás: Miniszterelnökség

A pénzforgalmi kifizetés, valamint a tényleges megvalósulást jelző, effektív felhasználás várakozásaink szerint eltér egymástól (17. ábra). Bár 2017 első negyedében a rendelkezésre álló adatok alapján továbbra is jelentős a kifizetésekben szereplő előlegek aránya, idén az effektív felhasználás számottevő emelkedésére számítunk, ami nagymértékben hozzájárul a gazdasági növekedés élénküléséhez. Az effektív felhasználás emelkedését várakozásaink szerint egyrészt a számlás kifizetések előző évi értékéhez képest magasabb szintje, másrészt a 2016-ban kifizetett előlegek felhasználásának megkezdése okozzák. Az effektív felhasználás prognózisunkhoz képesti magasabb alakulása magasabb gazdasági növekedést és ezen keresztül magasabb adóbevételeket, ugyanakkor a hazai társfinanszírozásból fakadóan többletkiadásokat eredményezhet.

Összességében az előlegkifizetések és azok később realizálódó felhasználása várakozásaink szerint nem befolyásolják érdemben a hétéves uniós költségvetési ciklus forrásainak teljes költségvetési és reálgazdasági hatását, csupán azok évek közötti megoszlását.

17. ábra: Az uniós támogatásokhoz kapcsolódó effektív felhasználás alakulása (a GDP százalékában)

Forrás: Miniszterelnökség, MNB prognózis

8. FÜGGELÉK

9. táblázat: A 2018-as költségvetésben szereplő jelentősebb bevétel oldali intézkedések (milliárd forint)

Tételek	Leírás	MNB becslés (milliárd forint)
Családi adókedvezmény	Kétgyermekes családok esetében gyerekenként 17.500 forintra nő a családi adókedvezmény mértéke	-15
Általános forgalmi adó	Az éttermi étkezés áfakulcsa 18-ról 5 százalékra csökken	-19
Általános forgalmi adó	Az internet használat áfakulcsa 18-ról 5 százalékra csökken	-26
Általános forgalmi adó	A halhús áfakulcsa 27-ről 5 százalékra csökken	-4
Szociális hozzájárulási adó	A szociális hozzájárulási adó mértéke 2 százalékponttal 20 százalékra csökken, illetve további 0,5 százalékponttal csökkenhet, amennyiben 2017 első kilenc hónapjában a bruttó bérnövekedés meghaladja a 11 százalékot a versenyszférában	-217
Egészségügyi hozzájárulás	Az egészségügyi hozzájárulás felső kulcsának mértéke 22 százalékról 20 százalékra mérséklődik	-7
Egészségügyi hozzájárulás	Az ingatlanbérbeadásból származó jövedelmet terhelő egészségügyi hozzájárulás 2018. január 1-től megszűnik	-2
KIVA	A kisvállalati adó kulcsa 14-ről 13 százalékra mérséklődik	-1

10. táblázat: A központi alrendszer pénzforgalmi bevételeinek változása 2016–2018 között (a GDP százalékában)

	2016	2017	2018
	Előzetes tény	MNB előrejelzés	MNB előrejelzés
KÖZPONTI ALRENDSZER ADÓ- ÉS JÁRULÉKBEVÉTELEI	37,4	36,3	35,2
Gazdálkodó szervezetek befizetései	4,6	4,1	3,4
Társasági adó	2,0	1,6	0,9
Pénzügyi szervezetek különadója	0,2	0,2	0,2
Egyes ágazatokat terhelő különadó	0,0	0,0	0,0
Egyszerűsített vállalkozási adó	0,2	0,2	0,2
Bányajáradék	0,1	0,1	0,1
Játékadó	0,1	0,1	0,1
Energiaellátók jövedelemadója	0,1	0,1	0,1
Kisadózók tételes adója (KATA)	0,2	0,2	0,3
Kisvállalati adó (KIVA)	0,0	0,0	0,0
Elektronikus útdíj	0,4	0,4	0,4
Közműadó	0,2	0,1	0,1
Egyéb adók és befizetések	1,0	1,0	1,0
Fogyasztáshoz kapcsolt adók	13,2	12,9	12,9
Általános forgalmi adó	9,4	9,3	9,3
Jövedéki adó	2,9	2,8	2,8
Regisztrációs adó	0,1	0,1	0,1
Távközlési adó	0,2	0,1	0,1
Pénzügyi tranzakciós illeték	0,6	0,5	0,5
Biztosítási adó	0,1	0,1	0,1
Lakosság befizetései	5,5	5,7	5,7
Személyi jövedelemadó	4,9	5,0	5,1
Illetékbefizetések, egyéb adók	0,5	0,5	0,5
Gépjárműadó	0,1	0,1	0,1
Elkülönített alapok adó és járulékbevételei	1,1	1,4	0,9
Társadalombiztosítási alapok adó és járulékbevételei	13,2	12,1	12,3
Szociális hozzájárulási adó és járulékok	12,3	11,3	11,4
Egyéb járulékok és adók	0,9	0,9	0,8
EGYÉB BEVÉTELEK	1,2	1,5	0,9
Állami vagyonnal kapcsolatos bevétel	0,6	1,1	0,6
Központi ktv. egyéb bevételei	0,2	1,1	0,1
Társadalombiztosítási alapok egyéb bevételei	0,1	0,1	0,1
Elkülönített alapok egyéb bevételei	0,3	0,3	0,3
KAMATBEVÉTELEK	0,4	0,4	0,3
BEVÉTELI TÉTELEK ÖSSZESEN	38,6	37,8	36,1

Megjegyzés: részben konszolidált adatok. 2018-tól az uniós bevételek a korábbi gyakorlattól eltérően nem a XIX. Uniós fejlesztések fejezetbe, hanem a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezetbe érkeznek. Az évek közötti egyszerűbb összehasonlíthatóság érdekében azonban a korábbi gyakorlatnak megfelelően tüntettük fel ezen bevételeket 2018-ban is.

11. táblázat: A központi alrendszer pénzforgalmi kiadásainak változása 2016–2018 között (a GDP százalékában)

	2016	2017	2018
	Előzetes tény	MNB előrejelzés	MNB előrejelzés
ELSŐDLEGES KIADÁSI TÉTELEK	38,3	38,7	37,5
Egyedi, normatív és közmédiának nyújtott támogatások	1,2	1,1	1,1
Szociálpolitikai menetdíj támogatás	0,3	0,3	0,2
Lakásépítési támogatások	0,4	0,6	0,6
Családi támogatások, szociális juttatások	1,6	1,5	1,4
Korhatár alatti ellátások	0,3	0,2	0,2
Központi költségvetési szervek és fejezetek nettó kiadásai	13,9	14,8	14,2
Nettó saját kiadásai	10,8	11,6	12,0
EU-támogatásokkal kapcsolatos nettó kiadásai	3,2	3,2	2,2
Helyi önkormányzatok támogatása	1,9	1,8	1,8
Hozzájárulás az EU költségvetéséhez	0,8	0,8	0,8
MNB elszámolásokkal kapcsolatos kiadások	0,0	0,0	0,0
Központi tartalékok	0,0	0,8	0,7
Adósságtvállalás	0,0	0,0	0,0
Állami vagyonnal kapcsolatos kiadások	1,1	1,2	1,2
Egyéb kiadások	0,4	1,2	1,2
Elkülönített alapok kiadásai	1,7	1,4	1,4
NFA - Passzív kiadások	0,2	0,1	0,1
NFA - Aktív kiadások	0,8	0,7	0,6
Egyéb kiadások	0,8	0,6	0,7
Társadalombiztosítási alapok kiadásai	14,7	14,2	14,0
NYA - Nyugellátások	8,7	8,5	8,3
EA - Rokkantsági, rehabilitációs ellátások	0,9	0,8	0,7
EA - Pénzbeli ellátások	0,8	0,8	0,9
EA - Gyógyító-megelőző ellátások	3,1	3,0	3,0
EA - Gyógyszerkassza nettó kiadásai	0,8	0,7	0,7
Egyéb kiadások	0,4	0,4	0,4
NETTÓ KAMATKIADÁSOK	2,8	2,5	2,3
KIADÁSI TÉTELEK ÖSSZESEN	41,1	41,2	39,9

Megjegyzés: részben konszolidált adatok. 2018-tól az uniós bevételek a korábbi gyakorlattól eltérően nem a XIX. Uniós fejlesztések fejezetbe, hanem a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezetbe érkeznek. Az évek közötti egyszerűbb összehasonlíthatóság érdekében azonban a korábbi gyakorlatnak megfelelően tüntettük fel ezen bevételeket 2018-ban is.

Károly Róbert

(1308 – 1342)

I. Károly magyar király egyike volt hazánk legjelentősebb uralkodóinak. Nevéhez köthető az Árpád-kor végére kialakuló anarchia felszámolása, a királyi hatalom tiszteletének és valós befolyásának helyreállítása, valamint az ország gazdasági talpra állítása. Nevezhetnénk akár újabb honalapítónak is, hiszen a feudális széttagoltság állapotában levő országból egységes gazdasági nagyhatalommá tette Magyarországot. Francia gyökerekkel rendelkező magyar királyként, a Capeting-ház leszármazottjaként, a nagy európai befolyással bíró Anjou család sarjaként külső támogatással, de komoly harcok árán foglalhatta el a magyar trónt.

Károly új alapokra helyezte a királyi hatalmat és mélyreható reformokat vezetett be. A régi, lázadó főnemesség helyére hozzá hűséges embereket állított és közöttük osztotta fel az elkobzott birtokokat, akik csupán szolgálati birtokként, tisztségük viselése idejére kapták meg azokat. A király erejét növelte egy új hadseregforma kialakítása is, amelyben megjelent a királyi bandérium, a megyei bandérium és a kun könnyűlovasság is.

Alapvetően békés külpolitikát folytatott, dinasztikus kapcsolatokat épített ki a szomszédos államokkal, amelynek eredményeként fia, Lajos örökölte a lengyel trónt. A jelen szomszédosági politikánk alapját adó 1335-ös visegrádi királytalálkozón, amely a lengyel és a cseh király részvételével zajlott, egyebek mellett megállapodtak egy új kereskedelmi útvonalról.

A pénzügyek terén is megerősítette a királyi hatalmat és feltöltötte a kincstárat. Mivel Magyarország ekkoriban Európa első számú arany és ezüst lelőhelye volt, elsőként a nemesfém bányászatot és kereskedelmet vette szoros királyi felügyelet alá. Károly a nemesérc bányászatából származó bányabér egy jelentős hányadát megosztotta a földesurakkal, hogy elősegítse az új bányák feltárását. Megtiltotta, hogy a nemesércet külföldre szállítsák; az aranyat és ezüstöt az uralkodó által megszabott áron be kellett szolgáltatni a frissen létrehozott pénzverő kamaráknak.

A sokféle forgalomban lévő pénz helyett megkezdték az állandó értékű ezüstdénár, majd firenzei mintára az aranyforint verését, amelynek váltópénze az ezüst garas lett. A korábbi uralkodók által kedvelt pénzrontást, – amely a pénzérmék időnkénti alacsonyabb nemesfém tartalmú pénzekre történő beváltását jelentette – beszüntette.

A királyi bevételeket új adó bevezetésével is növelte. Minden olyan telek után kapudót szedtek, amelynek a kapuján egy megrakott szénásszekér be tudott menni. Bevezették a harmincadot is, amely a nyugatra és északra, valamint a huszadot, mely a délre kivitt vagy behozott árukat vámolta meg. E szilárd gazdasági alapokra támaszkodva uralkodásának második felében jelentős – a török dúlás miatt csak nyomaiban fennmaradt – gótikus építkezések folytak, mint például a visegrádi királyi palota, vagy a diósgyőri vár.

E kimagaslóan gazdag életutat végigjáró királyunk közel negyven éves uralma végén egy erős és gazdag államot hagyva fiára távozott az élők sorából. A magyar Anjou-ház politikai törekvései a királyi hatalom régi fényét újra visszaállító Nagy Lajos, Zsigmond és Mátyás személyében testesültek meg, de e törekvések útját, irányát I. Károly királyunk jelölte ki.

KÖLTSÉGVETÉSI JELENTÉS
A 2018. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSI TÖRVÉNYJAVASLAT ELEMZÉSE
2017. május

Nyomda: Prospektus–SPL konzorcium
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

© MAGYAR NEMZETI BANK 2017
1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 9.

mnb.hu